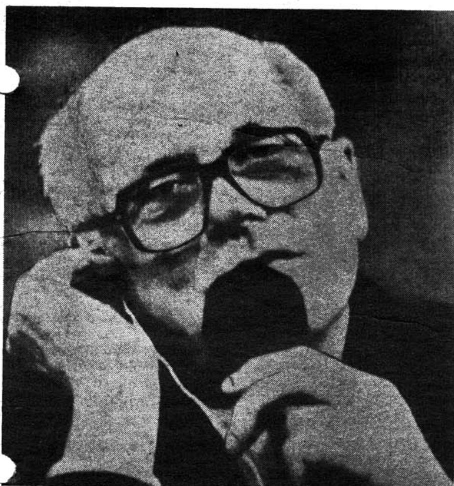
Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 240 ◆ Субота, 14 грудня 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

2 СВІТЛА ЛЮДИНА З МАЙБУТНЬОГО

Два роки тому помер Андрій Дмитрович Сахаров

Парламент розглядає питання про роздержавлення і приватизацію у відриві від програми демонополізаційних заходів. Це може звести нанівець усі зусилля щодо справедливого та ефективного розподілу державного майна серед громадян.

Про це читайте статті докторів економічних наук В. Габа і В. Столярова.

12 13

ПРОВОКАЦІЯ У ПРИДНІСТРОВ'Ї

За повідомленням депутата міськради Дубоссар, редактора газети «Трудовий Тирасполь» Дмитра Кондратовича, 13 грудня о 6 годині ранку загін поліції особливого призначення з Кишинева атакував місто Дубоссари. Вбито кілька чоловік зі складу батальйону «Днестр» Придніпровської Молдавської Республіки. Є поранені серед мирного населення.

За повідомленням МВС Молдови, напад на Дубоссари здійснено у відповідь на обстріл поста молдавської поліції з боку Придністровської Молдавської Республіки. Місто розділено на дві частини, які контролюються силами молдавської і придністровської сторін.

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

Закон України

ПРО ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Генеральний секретар ООН X. Перес де Куельяр прийняв у середу постійного представника України при ООН Г. Удовенка, який проінформував його про підсумки проведеного в республіці референдуму, обрання Президента, а також про основні зовнішньополітичні концепції, якими керуватиметься надалі незалежна Українська держава.

Постійний представник вручив генеральному секретареві ООН текст Звернення Верховної Ради України до парламентів і народів світу. Того ж дня його розповсюджено як офіційний документ Генеральної Асамблеї ООН.

Депутати Тернопільської обласної Ради звернулися до прокуратури та міністерства внутрішніх справ України з вимогою усунути від займаних посад прокурора області та начальника обласного управління внутрішніх справ. Народні обранці вимагають також розпустити нинішній склад відповідних колегій, зважаючи на їх дії в період серпневого державного заколоту.

Газета «Комсомольская правда» з посиланням на іспанське інформаційне агентство ЕФЕ і газету «Дея» повідомила, що на підприємстві «Графікас лерчунді», що у провінції Бискайя, у обстановці великої секретності друкуються українські гроші — 10 видів банкнот на загальну суму близько мільярда карбованців.

Шановані видання і агентство зіграли у «зіпсований телефон». Переплутали грішне з праведним. Як повідомили «Голосу України» інформовані джерела, в Іспанії друкувалися не гроші, а купони. Очевидно, на одному із дочірніх підприємств французької фірми, яка виконує замовлення українського уряду.

Ось так: довіряй, але перевіряй.

З метою підвищення матеріальної заінтересованості виробників у розвитку хутрового звірівництва, Кабінет міністрів України встановив, що господарства, які вирощують хутрових звірів кліткового розведення, продають у державні ресурси хутросировину за договірними (вільними) цінами.

ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ КРАВЧУКОВІ ЛЕОНІДОВІ МАКАРОВИЧУ

Шановний пане Президенте!

Провід Народного Руху України вітає вас зі вступом на найвищу державну посаду незалежної України.

Позиції, викладені у вашій програмі, близькі до положень програми нашої організації, а в головному питанні — побудові незалежної демократичної України ненасильницьким правовим шляхом — вони повністю збігаються. Зважаючи на спільність мети та близькість підходів до її досягнення, ми готові підтримувати ваші дії в усьому, що не має розбіжностей із платформою Руху, що спрямоване на державне будівництво України.

Бажаємо вам успіхів у справі відродження України, утвердження її державності.

Голова Народного Руху України
Іван ДРАЧ

Л. М. КРАВЧУК ПРИЙНЯВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИКА УРЯДУ ЯПОНІЇ

Японський уряд надає великого значення тому факту, що незалежність України проголошена на основі волевиявлення всього народу. Про це заявив 13 грудня спеціальний представник уряду Японії Хірокату Араї під час розмови з Президентом України Л. Кравчуком. Ми сподіваємось, продовжував гість, на великий внесок України у встановлення нового світового порядку, який характеризуватиметься справедливістю і рівноправністю у міжнародних відносинах.

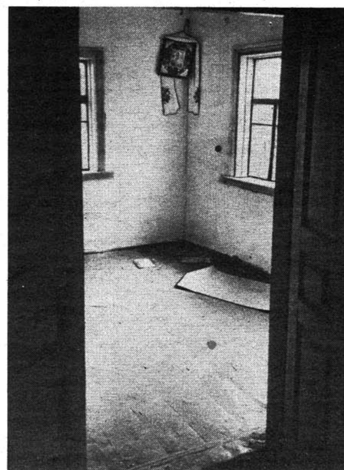
На прохання гостя Л. Кравчук ознайомив його з передісторією укладення Угоди про Співдружність Незалежних Держав. Президент оцінив перспективи цієї угоди як хороші. Багато республік колишнього Радянського Союзу вже висловилися за неї. Хоча, звичайно, потрібен буде певний час для відпрацювання механізмів зв'язку між державами, які входять у співдружність, відносин з іншими країнами.

16 «ДИВНІ» ЛЮДИ З СЕЛА МАТУСІВ

Воістину дивні... Хіба ж можна ділити односельців на «своїх» і «чужих»?

Усі ми — народ єдиної, незалежної України.

6 7 ПРАВДА ЧОРНОБИЛЯ: КОЛО ПЕРШЕ

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11
Відповідальний секретар — 446-72-63
Завідуючий коректорською — 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64.
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07
аграрний — 441-86-18.
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05.
охорони здоров'я — 441-88-06
соціальних питань — 441-88-05
екології — 441-88-59.
культури — 441-86-44.
спорту — 441-88-08
інформаційний — 446-61-13. 441-86-20.
історії України — 441-88-62.
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44.
бухгалтерія — 441-84-00

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках

Парламентська хроніка

ВІЛЬНУ ЗОНУ — КОЖНОМУ ХУТОРУ?..

Денне і вечірнє засідання 12 грудня

Народні депутати обговорювали законопроект про спеціальні економічні зони. Тут одразу виникли запитання щодо того, хто цими зонами буде управляти, чи потрібні нам просто економічні зони або спеціальні економічні зони і взагалі, що таке вільна економічна зона. Бо, наприклад, на думку О. Барабаша, у всьому світі вважають, що це дуже малий за територією, максимум 40 гектарів, якийсь промисловий, портовий чи науковий центр. Але це не місце проживання людей. Однак депутат В. Симоненко вважає, що найменша економічна зона займає площу до 200 гектарів.

Невдовзі депутати поділилися на тих, хто пропонував прийняти закон у першому читанні і доопрацювати його.

Аргументи перших базувалися на тому, що, мовляв, давно час впроваджувати в нашу економіку ринкові методи і що це один із законів, який буде таким кроком. До того ж іноземні інвестори, які бажають укласти угоди, не хочуть цього робити доти, доки не будуть обумовлені всі вихідні дані, всі умови, які діятимуть у зонах.

Ті депутати, що в принципі за вільні економічні зони, але не підтримують даного законопроекту, аргументовано заперечували. Зокрема, багато нарікань викликала стаття, де йдеться про митне регулювання економічних зон. На думку депутатів О. Бандурки, В. Веретеннікова, С. Хмари, М. Поровського, коли вільними економічними зонами ставатимуть області та цілі регіони України, може розірватися її економічний простір на шматки. Це в свою чергу породить конфлікти не тільки між окремими територіями та господарствами, але й між органами влади та громадянами.

Після виступу О. Барабаша стало зрозуміло, що сьогодні і саме цей законопроект не пройде. І справа не в тому, що депутати не встигли з ним достатньо ознайомитися, бо розданий він був тільки напередодні, а в тому, що депутатів не влаштовувала сама концепція цього законопроекту. Мається на увазі той факт, що вільними економічними зонами прагнуть стати цілі міста і області, тоді як, скажімо, в одному Нью-Йорку є 8 вільних економічних зон. Тому питання має стояти так: у наших умовах це не повинно бути якесь велике адміністративне утворення, а саме економічна зона як шматок території, де створюються пільгові податкові умови, відповідне валютне врегулювання для того, щоб залучити іноземні інвестиції. Тому на пропозицію Голови Верховної Ради було прийнято рішення вважати закон потрібним і, доопрацювавши його та давши відповіді на всі поставлені запитання, внести на розгляд сесії. Недарма кажуть: якщо наше не в лад, то ми зі своїм назад.

Після того сесія перейшла до обговорення в другому читанні проекту Закону «Про профілактику захворювання на СНІД». Особливу дискусію викликала стаття, в якій ідеться про визначення підстав для запровадження обов'язкового медичного огляду з метою виявлення зараження збудника СНІДу серед груп підвищеного ризику, а також інших осіб. Заперечення викликав той факт, що, приймаючи цю статтю, парламент входить у суперечність із рекомендаціями Європейського співтовариства у тій частині цього документа, де йдеться про недопустимість примусового медичного обстеження громадян на СНІД. Проте депутати проголосували за цю статтю.

Другий документ, що вимагав широкого обговорення, стосувався пункту, в якому йшлося про те, чи зобов'язаний лікар подавати невідкладну допомогу хворому на СНІД, а також, чи може медичний працівник відмовити у поданні допомоги, якщо немає необхідних засобів захисту.

Першим голосуванням було відмовлено у такій допомозі, однак, коли в хід пішли нагадування про клятву Гіппократа та довгі умовляння, депутати зглянулись над хворими, і друга спроба дала позитивний результат. Лікарі все ж таки зобов'язані подавати невідкладну медичну допомогу.

У зв'язку з цим законом було прийнято постанову про зміни та доповнення до Кримінального процесуального кодексу, за якими караються позбавленням волі на 5 років ті, хто свідомо спричинив зараження СНІДом іншої людини, а також визначено міру покарання за розголошення таємниці, що стосується хворих.

Під кінець вечірнього засідання депутати прийняли Закон «Про альтернативну невійськову службу». Корінним було питання про те, хто матиме право на таку службу, оскільки важливим є й питання захисту Батьківщини. Депутати зійшлися на тому, що таке право надається тим громадянам, які належать до організацій, що не допускають застосування зброї. Але, в свою чергу, строк альтернативної служби — щодо військової має бути подвоєним.

На закінчення Верховна Рада ухвалила визначити тим, хто відмовляється від військової служби саме з релігійних переконань і перебуває сьогодні у місцях позбавлення волі.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

ЗИМА ДИСКУСІЙ НЕ СЛУХАЄ

Засідання 13 грудня

Не хочу сказати, що Закон про основи державної науково-технічної політики має в нашому житті другорядне значення. Але впевнений, що люди з куди більшим нетерпінням чекають від Верховної Ради законодавчих актів, які б указали, куди, нарешті, рухається наша економіка, як розвиватися далі місту і селу, і, головне, що нам робити завтра, коли насувається неспокійна зима, а безліч проблем у народному господарстві навіть не наближається до розв'язання.

Отож, мені зрозуміла занепокоєність окремих депутатів, які на початку засідання пропонували відкинути все і розглянути такі, скажімо, нагальні питання, як проект бюджету України на наступний рік, або проблеми продовольчого забезпечення на 1992 рік. Правда, тут же було запропоновано замість розгляду законопроектів дві години сесії присвятити загальним політичним дискусіям. Ох, оцей нестримний потяг деяких наших обранців до словесних баталій замість конкретної роботи у будівництві нашої держави...

Закон про основи державної науково-технічної політики розглядався в другому читанні. Але складалося таке враження, що народні депутати бачили його вперше — стільки реплік і дискусій подарували вони залу. Мало не кожна стаття раз у раз уточнювалася й обговорювалася. Зайняло це дві битих години, коли, на мою думку, можна було б з цим хазяйством упоратися за кільканадцять хвилин і зайнятися злободенними проблемами.

Закон, зрештою, було прийнято, і депутати приступили до обговорення нового документа — Закону про культуру. З короткою, але емоційно наснаженою доповіддю з цього питання виступила міністр культури України Лариса Хоролець. Від комісії з питань культури та духовного відродження виступив Лесь Танюк.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

СВІТЛА ЛЮДИНА З МАЙБУТНЬОГО

Два роки тому помер Андрій Дмитрович Сахаров

Система нагороджувала його Зірками за створення водневої бомби. Система полюбляла таку роботу. А потім почала його цькувати. Бо Андрій Дмитрович раптом заговорив про те, що не подобалось Системі. Про права людини, про права народів, про переслідування за політичні переконання. Система вдалася до випробуваного засобу — оббрехати. Не вийшло. Про правозахисника Сахарова дізнався світ. Андрій Дмитрович, людина виключної чесності, став лауреатом Нобелівської премії миру. І врешті-решт народним депутатом СРСР, членом того самого парламенту, де його так і не навчились слухати... А шкода. Та на відміну від тих депутатів, його слухав народ, його слухав світ. І запам'ятав його. Думаючим, інтелігентним, мудрим.

Два роки тому, 14 грудня 1989, перестало битися серце Андрія Дмитровича Сахарова.

Він мріяв про щасливе, наповнене змістом життя для всіх людей Землі. Про матеріальне благополуччя кожного і високу духовність. Над усе ставив глобальні цілі виживання людства. І пропагував ідеї конвергенції, тобто зближення капіталістичної і соціалістичної систем, вважав, що саме на цьому шляху можна досягти розквіту.

Сьогодні, на порозі ринку, нам не завадило б перечитати Сахарова. І добре подумати над тим, що розуміють на Заході під таким терміном, як суспільство рівних можливостей. А розуміють під цим перед усе хоча б теоретично однакові стартові можливості: безплатну освіту, безплатну охорону здоров'я і інші соціальні умови. Одержав освіту, а далі вже розкривайся, займай своє місце під сонцем. Стати робітником чи підприємцем, вченим чи фермером — від тебе залежить. Тобто, поєднання соціалістичного в системі підготовки людини до життя і охорони її здоров'я, створення умов для реалізації духовних запитів з капіталістичним в смислі приватної власності, ринку, підприємництва — на цьому шляху бачив наше майбутнє Сахаров. Різкий же крок виключно в соціалізм чи в дикий капіталізм зовсім не сприяє розвитку суспільства і особи, не забезпечує гармонії матеріального і духовного.

Подумаймо про це, згадуючи сьогодні світлу Людину — Андрія Дмитровича Сахарова.

В номері за 10 грудня в нашій газеті надруковано текст Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав, підписаний у Беларусі керівниками трьох республік. Тоді ж ми попросили наших читачів врахувати, що під час ратифікації можливі певні зміни й уточнення.

Верховна Рада України ратифікувала Угоду, додавши до неї свої Застереження. Повний текст Угоди з урахуванням усіх застережень надруковано в газеті за 13 грудня. З боку редакції це не зовсім правильно, оскільки підписану й ратифіковану Угоду слід друкувати окремо і також окремо Застереження. Як документ, який додає наша сторона, маючи на це право. Отож, виправляючи свою помилку, друкуємо окремо текст Застережень, прийнятих Верховною Радою України, і коментар спеціаліста про правові основи такого роду застережень, зроблених однією з сторін.

Застереження Верховної Ради України

До Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав,

підписаної від імені України 8 грудня 1991 року в Мінську

1) Згідно зі статтею 3, кожна з Високих Договірних Сторін, бажаючи сприяти вираженню, збереженню і розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншостей, які населяють її територію, і унікальних етнокультурних регіонів, що склалися, бере їх під свій захист.

2) згідно зі статтею 5 Угоди, Високі Договірні Сторони визнають і поважають територіальну цілісність одна одної і недоторканність існуючих між ними державних кордонів.

Вони гарантують на взаємній основі відкритість існуючих між ними державних кордонів безперешкодних контактів їхніх громадян і передачі інформації в рамках Співдружності, і з цією метою найближчим часом вироблять відповідну правову базу.

3) згідно з статтею 6, Держави — члени Співдружності, реформуючи розташовані на їхніх територіях угрупування збройних сил колишнього Союзу РСР і створюючи на їх базі власні Збройні сили, співробітничатимуть у забезпеченні міжнародного миру та безпеки, здійсненні ефективних заходів щодо скорочення озброєнь і воєнних витрат. Вони прагнуть до ліквідації всіх ядерних озброєнь, загального і повного роззброєння під суворим міжнародним контролем.

Сторони поважатимуть прагнення учасників Угоди, які бажають набути статусу без'ядерної чи нейтральної держави.

До повного знищення ядерної зброї на їх територіях Держави — члени Співдружності зберігатимуть і підтримуватимуть під об'єднаним командуванням спільний воєнно-стратегічний простір і єдиний контроль над ядерною зброєю, порядок здійснення якого регулюється спеціальною угодою. Дія цього положення припиняється відносно тієї з Сторін, на території якої буде знищена ядерна зброя у відповідності з міжнародною угодою і під міжнародним контролем.

Вони також спільно гарантують необхідні умови розміщення, функціонування, матеріального і соціального забезпечення стратегічних збройних сил.

Сторони зобов'язуються проводити погоджену політику з питань соціального захисту і пенсійного забезпечення військовослужбовців та їхніх сімей.

4) згідно з статтею 7 Угоди, Високі Договірні Сторони визнають, що до сфер їх співробітництва, яке реалізується на рівноправній основі через координуючі інститути Співдружності, належать:

— консультації в галузі зовнішньої політики;

— розвиток спільного економічного простору, участь у загальноєвропейському та євразійському ринках, митна політика;

— розвиток власних систем транспорту і зв'язку;

— охорона навколишнього середовища, участь у створенні всеосяжної міжнародної системи екологічної безпеки;

— боротьба з організованою злочинністю.

Координаційні інститути створюються на паритетній основі і їх рекомендації приймаються консенсусом.

5) згідно з статтею 9, спори щодо тлумачення і застосування норм цієї Угоди підлягають вирішенню шляхом переговорів на основі міжнародного права.

6) згідно з статтею 10, кожна з Високих Договірних Сторін залишає за собою право призупинити або припинити дію цієї Угоди або окремих її статей, повідомивши про це учасників Угоди за рік.

Положення цієї Угоди можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Високих Договірних Сторін.

7) стаття 11 Угоди тавтологічна і підлягає вилученню.

8) згідно з статтею 12, Високі Договірні Сторони гарантують виконання, відповідно до їх національного законодавства, міжнародних зобов'язань, що випливають для них з договорів колишнього Союзу РСР.

9) ця Угода підлягає ратифікації і набирає чинності з моменту обміну ратифікаційними грамотами. Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в м. Мінську. Депозитарієм Угоди буде Уряд Республіки Беларусь.

10) до абзаца 1 преамбули після слів «Союз РСР як» вставити слово «держава».

11) до абзаца 3 преамбули після слова «побудувати» вставити слово «незалежні».

12) до абзаца 4 преамбули після слів «у внутрішні справи» вставити слова «територіальної цілісності та недоторканності кордонів».

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ.

м. Київ
10 грудня 1991 року.

Приймаючи до уваги важливість для долі України змісту Угоди, підписаної в Мінську, пропонується до Застережень, які вже прийняла Верховна Рада України, внести ще одне застереження:

1. Змінити назву Угоди, виключивши слово «створення» і слово «Співдружність» писати з малої літери. Заголовок має читатись так: «Угода про співдружність незалежних Держав».

2. Відповідно до цього змінити §1:

Високі Договірні Сторони приймають рішення про співдружність незалежних Держав.

3. Стаття 6 починається зі слів «Високі Договірні Сторони», замість «Держави — члени Співдружності».

4. Третій абзац статті 6 починається зі слів «Високі Договірні Сторони», замість «Держави — члени Співдружності».

Прийнято Верховною Радою України 12 грудня 1991 року.

Коментар спеціаліста

Застереження мають силу

При укладанні багатосторонніх міжнародних договорів держави досить часто заявляють свої застереження щодо окремих договірних положень, які з тих чи інших причин не задовольняють того чи іншого учасника договору.

Заява застережень є загальновизнаним суверенним правом кожної держави. Порядок формування застережень та їхні юридичні наслідки визначає Віденська Конвенція 1968 р. про право міжнародних договорів. Відповідно до Конвенції «застереження» означає односторонню заяву у будь-якому формулюванні та під будь-якою назвою, зроблену державою при підписанні, ратифікації, прийнятті або затвердженні договору або приєднанні до нього, за допомогою якої держава бажає виключити або змінити юридичну дію певних положень договору в їхньому застосуванні щодо себе.

Застереження, явно висловлена згода з застереженням та заперечення проти застереження повинні бути зроблені у письмовій формі та доведені до відома договірних сторін й інших держав, які мають право стати учасниками договору.

Відповідно до статті 21 Віденської Конвенції про право міжнародних договорів заявлене застереження змінює положення договору, яких воно стосується, в межах змісту і сфери дії застереження.

Україна зробила застереження щодо Угоди від 8 грудня 1991 р. про створення Співдружності Незалежних Держав у письмовій і чітко визначеній формі в день ратифікації цієї угоди. Повний текст цих Застережень було передано Беларусі та Росії. Парламенти цих держав ратифікували Угоду після України, не заявивши заперечень проти українських застережень. Отже, всі положення Угоди про Співдружність Незалежних Держав, щодо яких Україна зробила застереження, діятимуть у її відносинах з Беларуссю і Росією так, як їх сформульовано в Застереженнях, схвалених Верховною Радою України.

Володимир ВАСИЛЕНКО,
головний консультант групи наукових консультантів Верховної Ради України, доктор юридичних наук, професор.

Думка з приводу

Як ви ставитесь до Угоди про співдружність незалежних Держав! — з таким запитанням ми звернулися до громадян Кримської АРСР. Ось що вони сказали:

Гаврило КАРБОВАНЕЦЬ, художній керівник Кримської державної філармонії:

— Вважаю, що ця Угода дасть нам змогу почувати себе значно краще у такому неспокійному просторі колишнього Союзу. На мою думку, це порятунок для України.

Мустафа ДЖЕМІЛЄВ, голова кримсько-татарського меджлісу:

— Подія нас, кримських татар, приголомшила. Ми голосували за незалежну Україну, за її кращу долю, ми вірили всім кандидатам у Президенти, а тут отаке... Але будемо сподіватися, що до створення нового союзу справа не дійде.

Олександр ФЕДОРЕНКО, доцент, завідуючий кафедрою загальної хімії Сімферопольського держуніверситету:

— Щось однозначне сказати важко. Покаже час. Але взагалі Угода про співдружність мені не подобається. Невже нас знову втягують у Союз, невже знову Україна втратить так і не завойовану незалежність?

Володимир ТРОШКІН, заслужений майстер спорту, тренер національної Федерації футболу України:

— До цього акту поставився цілком схвально. Наша держава не втрачає суверенітету, продовжує свою розбудову. Але робитиме це, як на мене, в значно спокійнішій обстановці. Сподіваюся, що й футбольні контакти між нашими незалежними країнами триватимуть. І на рівні національних збірних, і на клубному рівні в різних матчевих зустрічах та комерційних турнірах.

Віктор БЕЗВЕРХИЙ, президент ФК «Динамо» (Київ):

— Отак одразу визначитися важко. Необхідно найретельнішим чином вивчити ці документи. І все ж, гадаю, що все це зробити було необхідно. Це, можливо, тактичний крок українських керівників. Договір певною мірою, повинен розв'язати нам руки.

Без таємниць

ОБОРОННА ДОКТРИНА УКРАЇНИ

Міністр оборони України, генерал-полковник авіації Костянтин Морозов виступив учора на прес-конференції для радянських та зарубіжних журналістів, відповів на запитання представників засобів масової інформації, які виникли в зв'язку з Указом Президента України Леоніда Кравчука від 12 грудня. Він заявив про незмінність позиції України щодо необхідності спільного командування стратегічними збройними силами, спільного контролю держав, які підписали Угоду, над ядерною зброєю.

Костянтин Морозов повідомив також, що Кабінетом міністрів України розроблено програми скорочення кількості військовослужбовців на території республіки, перекваліфікації звільнених військовослужбовців і їхнього подальшого працевлаштування, а також програми забезпечення житлом і підвищення зарплати військовослужбовцям на основі індексації.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Факт

ФОРМЕНИЙ ОДЯГ — БЕЗКОШТОВНО

З 1 січня 1992 року працівникам державної лісової охорони системи Міністерства лісового господарства України буде безкоштовно видаватися формений одяг.

Таке рішення прийняв уряд республіки за пропозицією цього міністерства, якому доручено встановити порядок і норми видачі одягу та категорії працівників, для яких вона запроваджується.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

Світ людей

ОБ'ЄДНАЛИСЯ ВСІ, ХТО НЕ ВДОМА ЖИВЕ

У словацькому містечку Челестово, що поблизу Братислави, відбулась конференція представників національних, культурних та політичних організацій п'яти країн Карпатського басейну. Після обговорення проблем вирішено створити форум нацменшин Центральної Європи. Його мета — боротьба за визнання політичних прав нацменшин, збереження їх етнічної, культурної, релігійної спадщини, забезпечення вільного користування рідною мовою, підтримка справедливого прагнення до самоврядування.

Головою форуму обраний Шандор Годі — заступник голови Демократичної спілки угорців Воєводини (Югославія). Першим заступником став Василь Лізак — голова-координатор Демократичної ліги національностей Закарпаття.

Микола ГОРВАТ.

Така се ля ві

ЛЯМУР ДЕ ТРУА

Полтавська обласна газета «Край» опублікувала лист кременчужанки Олени П. Лиха і нестатків вона з сестрою зазнала з дитинства: рано померли батьки.

А радість пізнали років зо два тому, коли познайомилися з хорошим чоловіком і закохались в нього. Сергій став у них жити, і любили його обидві. Сестра вже має сина, а Олена вагітна. Обидві хочуть, щоб він одружився з ними обома (і Сергій теж не проти). Так юристи кажуть, що закон такого не дозволяє. Як же нам бути? Ми ж його любимо... Невже і в незалежній Україні будуть такі закони несправедливі?», — бідкається читачка.

Григорій ГРИНЬ.

Як нам облаштувати Україну: думка ділової людини

КОНКУРЕНЦІЯ? ТАК. АЛЕ ЧЕСНА

На шляху становлення ринкових структур суверенної України щонайпримітнішим явищем є створення різноманітних бірж: сировинних, товарних, фондових. Тільки у Києві їх нараховується близько десяти. Однією з найавторитетніших є Українська універсальна товарна біржа. Про її сьогодення і перспективи розповідає генеральний директор О. БАРКОВСЬКИЙ.

— Олександре Михайловичу, що являє собою Українська універсальна товарна біржа?

— Нашу біржу зареєстровано в березні 1991 року. А вже з травня почалися торги, які проводяться двічі на тиждень: у середу і четвер з 11 години в павільйоні № 6 Республіканського центру виставок та ярмарків.

Якщо на перших торгах обсяг запропонованої до продажу та купівлі товарної маси не перевищував 200 мільйонів карбованців, то у листопаді-грудні він сягнув за мільярд. Сумарна вартість угод, укладених на біржі за одну торгову сесію, піднялася до 70 мільйонів.

І ще одну важливу цифру варто навести. Вона свідчить про можливості УУТБ і зростання довір'я до її діяльності. Котирувальна вартість брокерського місця зараз становить 680 тисяч карбованців.

Якщо у травні наші комісійні відрахування складали два відсотки від суми укладених на біржі угод, то сьогодні ми повністю відмовилися від біржового мита. І це особливо приваблює брокерів. Як і те, що на біржі створено для них усі необхідні умови для ефективної і оперативної діяльності.

— Які саме, Олександре Михайловичу?

— Передусім спеціально обладнаний зал, де компактно розміщені всі необхідні служби для торгів і термінового укладання угод між брокерськими конторами і фірмами, яких у нас понад двісті. Вони представляють інтереси 250 провідних підприємств і організацій України, Російської Федерації, Прибалтики, Середньої Азії, Молдови.

Зараз розроблюємо централізовану інформаційну мережу, яка зв'яже всі обласні центри України, а також митні служби. Все це підпорядковане головному — підвищити ефективність біржі.

— Олександре Михайловичу, які зв'язки окрім інформаційних має УУТБ з іншими біржами?

— Хочу наголосити: ділове співробітництво з іншими біржами у нас почалось складатися з перших же торгів. Зрозуміло, перші угоди ми уклали з українськими колегами: у Вінниці, Львові, Донецьку. А сьогодні підтримуємо зв'язки з 60 біржами.

— Отже, зростає кількість бірж і за законами ринку посилиться конкуренція між ними...

— Ясна річ. Виграє той, хто має досконалішу концепцію розвитку біржової структури, зможе обійти інших у цивілізованому економічному суперництві. Йдеться про порядність підприємців. У «Голосі України» колеги з іншої біржі нас звинуватили у багатьох гріхах, але це не відповідає дійсності. У такий спосіб конкурувати ми не будемо.

Інша річ, наскільки ефективно і професійно діє кожна з бірж, забезпечує умови для збільшення прибутків клієнтів і зростання товарообміну, допомагає оперативно відшукати партнерів і задовольнити їх інформацією про необхідні товари. Ось про що слід думати. Бо це — головні засади для виживання бірж у майбутньому.

— Олександре Михайловичу, а що найбільше, на ваш погляд, стримує розвиток біржової справи?

— Ряд рішень Кабінету міністрів України, зокрема, постанова № 104, які регламентують порядок видачі квот і ліцензій на продукцію, особливо товари народного споживання. Якоюсь мірою це можна виправдати спробою захисту внутрішнього ринку України. Хоча справжній ринок не має кордонів.

Але найбільший прорахунок в тому, що ліцензії і квоти надаються виключно безпосереднім виробникам. Останні ж орієнтуються не на загальнодержавний інтерес, а на сьогоденні потреби працівників певного підприємства.

Маючи генеральну ліцензію, біржа б гарантувала постачання певної частини необхідних для України товарів: бавовни, пального, лісу, кольорових металів... Надали урядові інформацію про географію угод, реальні ціни, які склалися на біржі на певні товари. А це особливо суттєво для здійснення бартерного (а отже, еквівалентного) обміну з іншими країнами.

Ми виходили з цими пропозиціями в Кабінет міністрів, але поки що не маємо порозуміння і підтримки.

Іван ЛЕВЧЕНКО.

Реалії

НІ ДО СЕЛА, НІ ДО МІСТА

Ви не знаєте, що може робити в місті корова чи коза! Пастися і мирно скубти травичку! Так, так, і це буває. За багатоповерховими будинками на пустирі чого тільки не побачиш... Кози, корови, кури, навіть свині, кажуть, у когось є. Так, щось-таки є в цих київських новобудовах уперемiж з бичками й теличками! Зникають останні грані між містом і селом, і як зникають: тепер городянин — не лише робітник і службовець, але й тваринник. Стан нашої економіки змушує. А що, хочеться ж дітoчок молочком свіженьким, ячками хоч інколи пригостити, щоб не зовсім забули, що це таке...

Залишається сподіватися, що міські власті підуть назустріч ентузіастам, і на полицях наших крамниць поряд з порожніми місцями з'явиться фуражне зерно, комбікорми та сіно, а дільничні лікарі оволодіють суміжною спеціальністю ветеринара.

Людмила ПОКРИШЕНЬ.

Київ.

Фото Богдана ПРИЙМАКА, Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Телеграфним рядком з Криму

БУТИ В ЯЛТІ ГРЕЦЬКІЙ ГІМНАЗІЇ

Конференція з проблем викладання грецької мови відбулася в Ялті. Гості з різних міст України, а також суверенних республік колишнього Союзу, наголосили на необхідності вивчати грецьку мову в тих чи інших учбових закладах і були єдині в тому, що пора вже відкрити в Ялті грецьку гімназію, яка в XIX—XX століттях мала велику славу.

ПРИВАТИЗУЮТЬ «ЖОВТНЕВУ РЕВОЛЮЦІЮ»

Трудовий колектив колгоспу імені Жовтневої революції Красногвардійського району вирішив приватизувати своє господарство. Залежно від стажу роботи і трудового вкладу кожному колгоспникові визначається його пай.

ЛІКУВАТИСЯ НА КУБУ

Із Сімферополя вилетіли лікуватися на Кубу 24 хлопчики та дівчинки, які були евакуйовані з Чорнобиля, а нині з батьками живуть у Криму. Поїздку фінансують кримська асоціація «Пам'ять Чорнобиля», радгосп-завод «Виноградний», об'єднання «Кримтютюн».

УПЕРШЕ ЗА 74 РОКИ

видано карту Севастополя, на якій позначено всі вулиці, обнародувані колишні «секрети».

НА АУКЦІОН «СОТБІ»

Удруге за історію вітчизняного виноробства на знаменитий Лондонський аукціон «Сотбі» відправлено вино з колекції всесвітньовідомого комбінату «Массандра». У квітні 1990 року рекордсменом на аукціоні став портвейн білий «Лівадія», за дві пляшки якого було виручено 5 800 фунтів стерлінгів.

ТЕАТРАЛЬНИЙ КЛАС

У середній школі № 14 міста Севастополя відкрито перший у Криму театральний клас. Чотири роки з 8 по 11 клас школярі оволодіватимуть усіма секретами мистецтва з тим, щоб згодом продовжити навчання у театральних вузах.

ПАКЕТ ЗДОРОВ'Я

У Саках на гідрологічній станції випущено першу партію знаменитого сакського болота в пакетах. Придбавши такий пакет з бальзамом здоров'я, відпочиваючі на курорті зможуть через деякий час повторити курс лікування безпосередньо вдома.

УПЕРЕД, ДО КОМУНІЗМУ!

Євпаторійський міськвиконком зареєстрував громадсько-політичний рух «Комуністи за демократію і соціалізм». До нього ввійшли колишні члени КПРС, які ставлять за мету відродження соціалістичних і комуністичних ідеалів.

Олександр ПІЛАТ.

...ну: думка ділової людини

...ТАК. АЛЕ ЧЕСНА

...е, Олександре
...м спеціально
..., де компактно
...необхідні служ-
... і термінового
...од між брокер-
...ами і фірмами,
...над двісті. Во-
...ють інтереси
... підприємств і
...раїни, Російсь-
... Прибалтики,
..., Молдови.

...обляємо цент-
...формаційну ме-
...же всі обласні
...ни, а також ми-
...се це підпоряд-
...ному — підви-
...ість біржі.

**...ре Михайлови-
... окрім інфор-
... УУТБ з інши-**

...голосити: діло-
...цтво з іншими
... почалось скла-
...их же торгів.
...рші угоди ми
...інськими коле-
...ці, Львові, До-
...годні підтримує-
...0 біржами.

**...ростає кількість
...нами ринку по-
...уренція між ни-**

...ч. Виграє той,
...налішу концеп-
... біржової струк-
...обійти інших у
...у економічно-
...ві. Идеться про
...ідприємців. У
...іни» колеги з
...ас звинуватили
...іхах, але це не
...існості. У такий
...рувати ми не бу-

...наскільки ефек-
...сійно діє кожна

з бірж, забезпечує умови для збільшення прибутків клієнтів і зростання товарообміну, допомагає оперативно відшукати партнерів і задовольнити їх інформацією про необхідні товари. Ось про що слід думати. Бо це — головні засади для виживання бірж у майбутньому.

— Олександре Михайловичу, а що найбільше, на ваш погляд, стримує розвиток біржової справи?

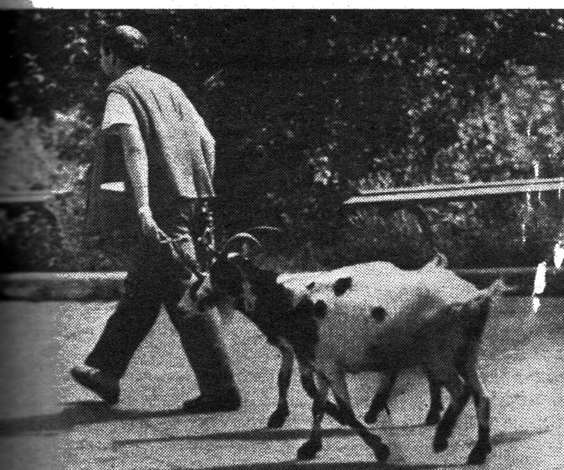
— Ряд рішень Кабінету міністрів України, зокрема, постанова № 104, які регламентують порядок видачі квот і ліцензій на продукцію, особливо товари народного споживання. Якоюсь мірою це можна виправдати спробою захисту внутрішнього ринку України. Хоча справжній ринок не має кордонів.

Але найбільший прорахунок в тому, що ліцензії і квоти надаються виключно безпосереднім виробникам. Останні ж орієнтуються не на загальнодержавний інтерес, а на сьогоденні потреби працівників певного підприємства.

Маючи генеральну ліцензію, біржа б гарантувала постачання певної частини необхідних для України товарів: бавовни, пального, лісу, кольорових металів... Надали урядові інформацію про географію угод, реальні ціни, які склалися на біржі на певні товари. А це особливо суттєво для здійснення бартерного (а отже, еквівалентного) обміну з іншими країнами.

Ми виходили з цими пропозиціями в Кабінет міністрів, але поки що не маємо порозуміння і підтримки.

Іван ЛЕВЧЕНКО.

...НІ ДО МІСТА

Телеграфним рядком з Криму

БУТИ В ЯЛТІ ГРЕЦЬКІЙ ГІМНАЗІЇ

Конференція з проблем викладання грецької мови відбулася в Ялті. Гості з різних міст України, а також суверенних республік колишнього Союзу, наголосили на необхідності вивчати грецьку мову в тих чи інших учбових закладах і були єдині в тому, що пора вже відкрити в Ялті грецьку гімназію, яка в XIX—XX століттях мала велику славу.

ПРИВАТИЗУЮТЬ «ЖОВТНЕВУ РЕВОЛЮЦІЮ»

Трудовий колектив колгоспу імені Жовтневої революції Красногвардійського району вирішив приватизувати своє господарство. Залежно від стажу роботи і трудового вкладу кожному колгоспникові визначається його пай.

ЛІКУВАТИСЯ НА КУБУ

Із Сімферополя вилетіли лікуватися на Кубу 24 хлопчики та дівчинки, які були евакуйовані з Чорнобиля, а нині з батьками живуть у Криму. Поїздку фінансують кримська асоціація «Пам'ять Чорнобиля», радгосп-завод «Виноградний», об'єднання «Кримтютюн».

УПЕРШЕ ЗА 74 РОКИ

видано карту Севастополя, на якій позначено всі вулиці, обнародувані колишні «секрети».

НА АУКЦІОН «СОТБІ»

Удруге за історію вітчизняного виноробства на знаменитий Лондонський аукціон «Сотбі» відправлено вино з колекції всесвітньовідомого комбінату «Массандра». У квітні 1990 року рекордсменом на аукціоні став портвейн білий «Лівадія», за дві пляшки якого було виручено 5 800 фунтів стерлінгів.

ТЕАТРАЛЬНИЙ КЛАС

У середній школі № 14 міста Севастополя відкрито перший у Криму театральний клас. Чотири роки з 8 по 11 клас школярі оволодіватимуть усіма секретами мистецтва з тим, щоб згодом продовжити навчання у театральних вузах.

ПАКЕТ ЗДОРОВ'Я

У Саках на гідрологічній станції випущено першу партію знаменитого сакського болота в пакетах. Придбавши такий пакет з бальзамом здоров'я, відпочиваючі на курорті зможуть через деякий час повторити курс лікування безпосередньо вдома.

УПЕРЕД, ДО КОМУНІЗМУ!

Євпаторійський міськвиконком зареєстрував громадсько-політичний рух «Комуністи за демократію і соціалізм». До нього ввійшли колишні члени КПРС, які ставлять за мету відродження соціалістичних і комуністичних ідеалів.

Олександр ПІЛАТ.

Навколомистецькі новини

НЕКРУГЛА ДАТА

В очах більшості театральний художник — ніби якось і не художник, а тому не може бути знаменитим. Це, звісно, зовсім не так. Приміром, київський сценограф Михайло Френкель — знаменитість масштабу європейського. Стаж творчості Френкеля — 27 років. З цієї нагоди у Центрі культури (Хрещатик, 2) відкрито його персональну виставку. Там — не лише ескізи й макети вистав, а ще й графічні роботи Майстра.

Світлана УНІГОВСЬКА.

На фото: Михайло Френкель.

...іржові новини

КАРБОВАНЕЦЬ УПАВ

Останніми днями увагу ділового світу було прикуто до Бундесбанку (Центральний банк Німеччини), який повинен був підняти свою відсоткову позикову ставку. Проте було оголошено, що ставка не буде змінена, і ділс... Захід полегш... зітхнув, але, очевидно, ненадовго. Очікують, що Німеччина підніме відсоток за позику негайно після наради країн Спільного ринку. Це пов... виклика... ланцюгову реакцію підвищення процентних ставок у Європі. Центральний банк Швеції, наприклад, вже оголосив про підвищення своєї ставки на шість відсотків. Це зроблено з метою захисту національної валюти, яка все більше витікає за межі країни. Не виключено також, що шведську крону може спіткати доля фінської марки і вона буде частково девальвована, а ті бізнесмени, я... ають капітал... швед... ських кронах, почн... ь ко переводити їх у більш стійкі валюти. Переводити капітали в долари США ризиковано, бо довіра до долара в бізнесменів Заходу похитнулася. За останній місяць показник стану ринку і акцій Нью-Йоркської біржі, відомий як індекс Доу-Джонса, впав на п'ять відсотків, долар США від липня цього року втратив понад тринадцять відсотків своєї вартості щодо німецької марки.

Тяжкі часи переживає і англійський фунт стерлінгів. За нього давали дві німецькі марки вісімдесят п'ять пфенінгів, а також сто сімдесят дев'ять центів долара США. Золото в Лондоні коштувало триста шістдесят чотири долари за трійську унцію (31 грам).

На Токійській біржі почали з'являтися оптимістичні настрої — акції там пішли вгору: за останні пітвижня японська ієна проти долара США зміцніла на два відсотки (сто двадцять вісім ієн за один долар), а також проти німецької марки (за сотню ієн дають сто двадцять чотири пфенінги).

У Франкфурті-на-Майні за останній місяць спостерігався порівняно невеликий спад активності на ринку акцій — один відсоток (за долар давали одну марку п'ятдесят дев'ять пфенінгів).

У Москві на аукціонах долар (курс долара) перевищив сто тридцять карбованців. Латвійська фірма ПАРЕКС стала продавати долари по сто карбованців. На валютних ринках України найменша ціна долара під час купівлі — вісімдесят п'ять — дев'яносто карбованців, ціна продавців — сто й вище. Після референдуму 1 грудня авторитет і курс карбованця впав ще нижче, оскільки в Москві стали краще розуміти, що поява українських грошей неминуча, й мільярди карбованців тіньового капіталу можуть перетворитися на папір.

Олег ЛЕУС.

Уїк-ен...

● ГОРОСКОП НА ТИЖДЕНЬ

14 грудня — непрогнозовані повороти долі. Чимало залежить від колективної волі мас.

15 — вдалий день для початку важливих справ, укладання та підписання угод. Гостре прагнення свободи — не втратити б його.

16 — сьогодні день творчості. У жінок можуть бути несподівані повороти в долі, але — щасливі.

17. Нічого не купляйте, не робіть вклади, бо можливі втрати.

18 — переосмислення ситуацій, підбиття підсумків. Небезпека нападів, насильства, катастроф.

19 — день стабілізації. Заспокоєність та гармонія. Вдалі плани, і вони реалізуються. Друзі приходять на допомогу у всьому.

20 — на відміну від гармонії попереднього дня — 20-го і 21-го — дні перед затемненням Місяця. Руйнування планів, стреси, опозиції. Напади і насильство. 22 грудня Сонце переходить у зодіакальний знак Козерога.

● ХОЧЕШ БУТИ КРАСИВОЮ — СТРАЖДАЙ!

Це старе жартівливе французьке прислів'я має сенс сьогодні, коли навіть важко уявити, скільки зусиль треба жінкам нині витрачати, щоб бути навіть не красивою, а хоча б привабливою.

Щоб полегшити завдання, пропонуємо кілька рецептів — ну, не молодості, а просто овочевих масок для обличчя. Вони

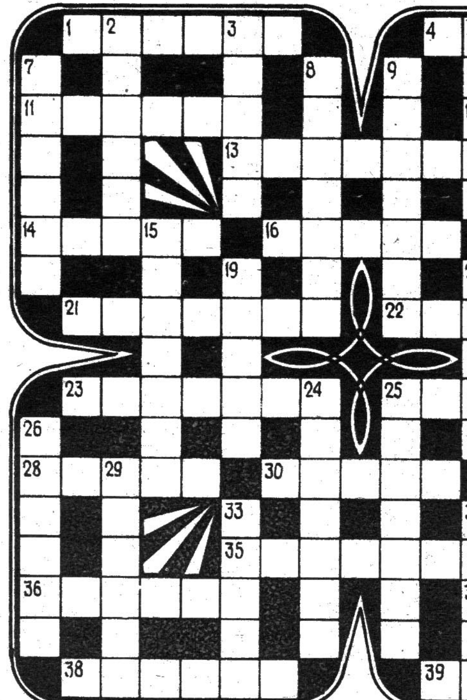
відновлю...
колір шкі...
Для сух...
ну відвар...
кості вод...
нату і кіл...
ласти на...
марлею, ...
рушнико...
локом.
Для жи...
саме, тіль...
холодною...
Для сух...
лике ябл...
чайну ...
кілька кр...
Можна д...
жирного ...
Для ж...
велике я...
виделкою...
личчя. Зм...
температ...

● РЕЦ...

**ПРИ ...
ПЕЧІ...**

**Відомо, ...
дання дл...
хворіють, ...
чим їх на...
щоб не з...
викликат...
особливо ...
чінки та ...
Ось ме...
зашкодит...
Салат, ...**
приготув...
й буряків...
зати, пер...
мати до ...
буряки, ...

КРОСВО...

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Оповідання О. Гончара. 4. Народний артист України. 11. Друкований шрифт. 12. Чумацький віз. 13. Техніка декоративного оздоблення стін. 14. Ансамбль з дев'яти виконавців. 16. Притока Дністра. 17. Гідролокатор. 21. Вузька грядка з квітами. 22. Сільське об'єднання на Україні до революції. 23. Портрет. 25. Збройний загін у Давній Русі. 28. Відомий літописець Київської Русі. 30. Ходовий кінець тросу. 31. Заклик. 35. Поза в класичному танці. 36. Рослина родини хрестоцвітних. 37. Старовинний український верхній одяг. 38. Зовнішній вигляд чого-небудь. 39. Український народний музичний інструмент.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Рідкоземельний хімічний елемент. 3. Винищений ссавець. 5. Найбільший острів у групі Малих Зонських островів. 6. Деталь трубопроводу. 7. Жіноча шийна прикраса в минулому. 8. Одиниця письма. 9. Система безготівкових розрахунків. 10. Повторюваний елемент набірного орнаменту. 15. Арешт у країні іноземної власності. 18. Окисел на поверхні металу. 19. Давнє річкове судно. 20. Виріб з

**лубу. 24...
25. Пов'...
грецьких...
що хара...
го явищ...
таль кн...
прикрас...
на місц...
пристрої...
мації. 3...
меблях.**

**ВІДПО...
НАДРУК...**

**ПО ГО...
Конус. ...
Абат. 1...
Муза. 1...
Ірод. 21...
26. Мев...
29. Ком...
Рада. 3...
38. Кра...
Нога. 4...
47. Тено...**

**ПО ВЕ...
Соті. 3. ...
Сабо. 6. ...
за. 10. ...
14. Мон...
Фавор. ...
21: Лек...
Тіт. 30. ...
35. Іран...
Агат. 4...
Снов. 46...**

…авколомистецькі новини

…КРУГЛА ДАТА

…більшості теат… …дожник — ніби …удожник, а тому …и знаменитим. …зовсім не так. …київський сцено… …о Френкель — … масштабу єв… …Стаж творчос… … — 27 років. З … Центрі культу… …к, 2) відкрито …альну виставку. …е ескізи й ма… … ще й графічні …ра.

Світлана …НІГОВСЬКА.

На фото: Михайло Френкель.

…іржові новини

…БОВАНЕЦЬ УПАВ

…днями увагу ді… …було прикуто …у (Центральний …ни), який пови… …яти свою від… …икову ставку. …голошено, що …е змінена, і ді… …полегш… зіт… …чевидно… нена… …ють, що Німеч… …відсоток за по… … після наради …ого ринку. Це …ика …анцюзо… …підвищення про… …ок у Європі. …банк Швеції, …е оголосив про …своєї ставки на …ків. Це зробле… …захисту націо… …юти, яка все …є за межі кра… …ючено також, …у крону може …я фінської мар… …де частково де… …а ті бізнесмени, …апітал… швед… …, почн… швид… …и їх у більш …и. Переводити …олари США ри… …довіра до до… …менів Заходу …За останній мі… …к стану ринку …Йоркської бір… …як індекс Доу… …в на п'ять від… … США від лип… …у втратив по… …цять відсотків …і щодо німець…

…си переживає і …фунт стерлінгів.

За нього давали дві німецькі марки вісімдесят п'ять пфеніңгів, а також сто сімдесят дев'ять центів долара США. Золото в Лондоні коштувало триста шістдесят чотири долари за трійську унцію (31 грам).

На Токійській біржі почали з'являтися оптимістичні настрої — акції там пішли вгору: за останні півтижня японська ієна проти долара США зміцніла на два відсотки (сто двадцять вісім ієн за один долар), а також проти німецької марки (за сотню ієн дають сто двадцять чотири пфенінги).

У Франкфурті-на-Майні за останній місяць спостерігався порівняно невеликий спад активності на ринку акцій — один відсоток (за долар давали одну марку п'ятдесят дев'ять пфенінгів).

У Москві на аукціонах долар (курс долара) перевищив сто тридцять карбованців. Латвійська фірма ПАРЕКС стала продавати долари по сто карбованців. На валютних ринках України найменша ціна долара під час купівлі — вісімдесят п'ять — дев'яносто карбованців, ціна продавців — сто й вище. Після референдуму 1 грудня авторитет і курс карбованця впав ще нижче, оскільки в Москві стали краще розуміти, що поява українських грошей неминуча, й мільярди карбованців тіньового капіталу можуть перетворитися на папір.

Олег ЛЕУС.

Уїк-енд, тобто вихідні

● ГОРОСКОП НА ТИЖДЕНЬ

14 грудня — непрогнозовані повороти долі. Чимало залежить від колективної волі мас.

15 — вдалий день для початку важливих справ, укладання та підписання угод. Гостре прагнення свободи — не втратити б його.

16 — сьогодні день творчості. У жінок можуть бути несподівані повороти в долі, але — щасливі.

17. Нічого не купляйте, не робіть вклади, бо можливі втрати.

18 — переосмислення ситуацій, підбиття підсумків. Небезпека нападів, насильства, катастроф.

19 — день стабілізації. Заспокоєність та гармонія. Вдалі плани, і вони реалізуються. Друзі приходять на допомогу у всьому.

20 — на відміну від гармонії попереднього дня — 20-го і 21-го — дні перед затемненням Місяця. Руйнування планів, стреси, опозиції. Напади і насильство. 22 грудня Сонце переходить у зодіакальний знак Козерога.

● ХОЧЕШ БУТИ КРАСИВОЮ — СТРАЖДАЙ!

Це старе жартівливе французьке прислів'я має сенс сьогодні, коли навіть важко уявити, скільки зусиль треба жінкам нині витрачати, щоб бути навіть не красивою, а хоча б привабливою.

Щоб полегшити завдання, пропонуємо кілька рецептів — ну, не молодості, а просто овочевих масок для обличчя. Вони відновлюють тонус, поліпшують колір шкіри.

Для сухої шкіри: 1 картоплину відварити у невеликій кількості води, додати жменю шпинату і кілька краплин олії. Накласти на обличчя. Прикрити марлею, а зверху — пухнастим рушником. Змивати теплим молоком.

Для жирної шкіри: усе те ж саме, тільки без олії. А змивати холодною водою.

Для сухої шкіри: натерти велике яблуко і додати до нього чайну ложку крохмалю, кілька краплин вітаміну А+Є. Можна додати столову ложку жирного сиру.

Для жирної шкіри: натерти велике яблуко, додати збитий виделкою білок, покласти на обличчя. Змивати водою кімнатної температури.

● РЕЦЕПТ

ДЛЯ ДІТЕЙ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ПЕЧІНКИ І ЖОВЧНИХ ШЛЯХІВ

Відомо, що найбільші страждання для матері, — коли діти хворіють. Важко придумати, чим їх нагодувати, причому так, щоб не зашкодити здоров'ю, не викликати погіршення стану, особливо при захворюваннях печінки та жовчних шляхів.

Ось меню. Звісно, це меню не зашкодить і дорослим хворим.

Салат. Цей салат найкраще приготувати з червоної капусти й буряків. Капусту дрібно порізати, пересипати сіллю, потримати до появи соку. Відварити буряки, порізати їх, змішати те й інше, додати лимонний сік і цукор до смаку, олію.

Капусти червоної — 40 г, буряків — 20 г, олії — 5 г, лимонного соку, цукру — до смаку.

Борщ на овочевому відварі. Корені й помідори (можна томатний сік) нарізати, потушкувати зі сметаною, капусту й моркву відварити і порізати. Все це (корені, капусту і картоплю) залити відваром і варити. Додати нарізані соломкою варені буряки, цукор та лимонну кислоту до смаку і довести до кипіння. Перед тим як подавати, покласти ложечку сметани. Буряків 30 г, капусти — 40 г, моркви — 15 г, помідорів — 10, картоплі, — 20 г, цукру — 2 г, сметани — 10 г.

Зрази картопляні з вареним м'ясом. Відварити картоплю, протерти, додати 1/4 яйця, сіль. Відварене м'ясо пропустити через м'ясорубку. Картопляну масу, злегка обкачану в борошні, начинити м'ясним фаршем, надаючи їй форму пиріжка, запекти. Зрази звичайно подають із сметаною чи маслом.

Желе з кислого молока (кефіру). Кисле молоко або кефір змішати з розчином желатину, додати цукор (або мед). Кислого молка (кефіру) — 100 г, желатину — 1, цукру — 5. (Рецепти подаються в розрахунку на одну порцію).

З ДЖЕРЕЛ МУДРОСТІ

Вгамуй мої печалі, бо якою мірою відміряєте, такою ж мірою відміряється й вам.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Оповідання О. Гончара. 4. Народний артист України. 11. Друкований шрифт. 12. Чумацький віз. 13. Техніка декоративного оздоблення стін. 14. Ансамбль з дев'яти виконавців. 16. Притока Дністра. 17. Гідролокатор. 21. Вузька грядка з квітами. 22. Сільське об'єднання на Україні до революції. 23. Портрет. 25. Збройний загін у Давній Русі. 28. Відомий літописець Київської Русі. 30. Ходовий кінець тросу. 31. Заклик. 35. Поза в класичному танці. 36. Рослина родини хрестоцвітних. 37. Старовинний український верхній одяг. 38. Зовнішній вигляд чого-небудь. 39. Український народний музичний інструмент.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Рідкоземельний хімічний елемент. 3. Винищений ссавець. 5. Найбільший острів у групі Малих Зондських островів. 6. Деталь трубопроводу. 7. Жіноча шийна прикраса в минулому. 8. Одиниця письма. 9. Система безготівкових розрахунків. 10. Повторюваний елемент набірного орнаменту. 15. Арешт у країні іноземної власності. 18. Окисел на поверхні металу. 19. Давнє річкове судно. 20. Виріб з лубу. 24. Знак нотного письма. 25. Пов'язка на голові давньогрецьких жреців. 26. Показник, що характеризує зміни певного явища в економіці, 27. Деталь книжки. 29. Архітектурна прикраса. 32. Геодезичний знак на місцевості. 33. Сукупність пристроїв для передачі інформації. 34. Металева оббивка на меблях.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, НАДРУКОВАНИЙ 29 ЛИСТОПАДА

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 2. Січ. 4. Конус. 6. Гетьман. 8. Леді. 9. Абат. 11. Гори. 12. Обол. 14. Муза. 15. Урок. 17. Фора. 19. Ірод. 21. Лану. 22. Лук. 24. Ілот. 26. Мево. 27. Небіж. 28. Офіс. 29. Кома. 31. Ват. 32. Сміт. 33. Рада. 35. «Іван». 36. «Хата». 38. Крак. 39. Нота. 41. Арат. 42. Нога. 44. Слон. 45. Малюнок. 47. Тенор. 48. Шов.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. «Рінь». 2. Соті. 3. «Чума». 4. Кеди. 5. Сабо. 6. Гера. 7. Набу. 8. Лоза. 10. Торі. 11. Гуру. 13. Лорі. 14. Мономах. 16. Коломак. 17. Фавор. 18. «Рубаї». 20. Дофін. 21: Лек. 22. Лев. 23. Кіт. 25. Тіт. 30. Адан. 32. Сват. 34. Атон. 35. Іран. 37. Атом. 38. Крок. 40. Агат. 41. Алюр. 43. Алеш. 44. Снов. 46. Анод.

Пригода

ПОРОСЯЧА ОКАЗІЯ

Жителька міста Щорса В. Носовцева вийшла з дому, щоб купити на базарі м'яса. А воно, як не дивно, «чекало» на неї біля осамісіньких воріт.

— Бачу, — розповіла Віра Кузьмівна, — щось у мішку побивається. Спочатку подумала: хтось кота туди посадив. Огледіла — порося!

Як говориться, не мала баба клопоту... Почала Носовцева шукати хазяїна кабанчика. Навіть не здогадувалась, яка з ним оказія трапилась.

А було так. В автобусі, що їхав до Гути Студонецької, розкувікалось порося. Водій М. Гаврилець запропонував пасажирові помістити «вантаж» до багажника. А той у дорозі відкрився, й порося благополучно «десантувалося» біля воріт Носовцевої.

Коли виявили пропажу, автобус повернув назад. Але на трасі було порожньо. Тоді М. Гаврилець вийняв із власної кишені 150 карбованців і віддав їх пасажирові, що постраждав. Не гадав чоловік, що історія на цьому не завершиться.

Настирлива Віра Кузьмівна все ж таки знайшла власника кабанчика. От тільки невдаха-пасажир виявився не на висоті. Повернувши 130 карбованців водієві, він сказав, що решту грошей «здерла» з нього Носовцева.

Що й казати, справжня поросяча оказія!

Марія ІСАЧЕНКО.

Чернігівська область.

Кримінальна хроніка

І НІНДЗЯ НЕ ДОПОМІГ

Певне, нечиста сила допомогла злодіям здійснити крадіжку в Луцькому виробничо-торговому шовковому об'єднанні. Одного вихідного звідси поцупили 25 тисяч метрів тканини на суму 2 мільйони карбованців. Найбільше вражає те, що пломби на дверях приміщення залишилися цілими, а охороняють об'єднання хлопці з асоціації східних єдиноборств. От що значить наші «парубки»!

Леонід ОСАУЛЕНКО.
Волинська область.

ДОМАШНІЙ АРСЕНАЛ

Військовий трибунал Харківського гарнізону засудив групу офіцерів Радянської Армії за крадіжку зі складів зброї та боєприпасів. Усього ж, за даними працівників міліції, в області останнім часом вилучено стільки зброї, що вистачило б сформувати кілька військових підрозділів. Так, на одному із сільських дворищ викопано ящик, в якому знаходився боєкомплект для 122-міліметрового мінomета — 209 вибухових зарядів, запали для димного пороху тощо. Під час оперативних дій знайдено й господаря незвичайної схованки — «запасник», який недавно повернувся з перепідготовки.

Борис МАРЧЕНКО.
Харківська область.

ПОГОДА

14 грудня у північній частині, 15 грудня по Україні місцями невеликі опади. Вітер південно-західний, 7—12, пориви 15—22, на Прикарпатті до 25—30 метрів на секунду. Температура вдень від 2 морозу до 5 градусів тепла, вночі 0—5 морозу, на Прикарпатті місцями 8—13 градусів морозу.

По Києву та області сьогодні вдень місцями невеликі опади. Вітер південно-західний, 7—12, пориви 15—20 метрів на секунду. Температура 0—5 градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Черговий по випуску новин Костянтин ПАРИШКУРА.
Тел. 446-61-13.

ВИСТУП ЧЛЕНА ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ВОЛОДИМИРА ЯВОРІВСЬКОГО З ВИСНОВКАМИ ТИМЧАСОВОЇ ДЕПУТАТСЬКОЇ КОМІСІЇ ПО РОЗСЛІДУВАННЮ КОМПЛЕКСУ ПОДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З АВАРІЄЮ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

ПРАВДА ЧОРНОБИЛЯ:

Найперша версія аварії, яку, до речі, відпрацьовували недремні органи держбезпеки,— диверсія! Кілька опромінених «кедебешників» вже в перші дні відкинули цю спрощену думку. Але сьогодні можемо стверджувати: це була справді диверсія. Диверсія системи всепроникаючої брехні, фальші, замовчування й утаємничення. Закономірна диверсія Системи, в якій головну і безконтрольну функцію виконувала Комуністична партія СРСР і її провінційний малоросійський філіал — КПУ. Отже, це злочин компартійної системи. Злочин, який розпочався з авантюрності, з ухилом в мілітарні амбіції, а по суті — антинародної політики керівництва Союзу та улесливого підтакування з провінції.

Коли в п'ятдесятих роках стало зрозуміло, що штучна, закріпачена ідеологією, економічна система соціалізму програє нормальній економіці і недавно розгромленої Західної Німеччини, і Франції, і Америки, радянська супердержава нагнітала свій авторитет кількістю атомних бомб «на душу населення». Тоді й сталася перша ядерна катастрофа в Киштимі під Челябінськом, але під загрозою тяжкої кари вона була замовчана на багато років.

Система створила моторошний образ ворогів «соціалістичної Вітчизни», які постійно готуються нас завоювати. Отже, ми можемо врятуватися тільки атомними бомбами. Ядерна енергетика народжується в нас, як заготівельний цех Міністерства оборони імперії. Атомний реактор типу РБМК-1000 — це не що інше, як порочний плід мілітаристської промисловості. Батьки цієї дитини знали йому ціну, а тому й поселили подалі від Москви — під Київ. І одну з головних ролей у цьому зіграв Щербицький — партійний генерал — губернатор соціалістичної Малоросії, невігластво й україноподажність якого — унікальний класичний приклад для істориків.

За таких умов уже нічого й дивуватися тому, що першу атомну станцію в Україні посадили на розломі гранітного щита, в межиріччі трьох великих рік (Дніпро, Прип'ять, Десна), на кволих грунтах українського Полісся. Саме там, де роза вітрів спрямована на Київ, розташований лише за сотню кілометрів.

Страшна чорнобильська катастрофа розпочиналася навіть не тоді, коли під древнім українським Чорнобилем забивали будівельні кілки, а ще раніше, коли академік Александров творив фізичну ідеологію реактора РБМК-1000. Згодом фізик Дубовський з Інституту атомної енергії ім. Курчатова скаже: «Проектанти системи СУЗ реакторів РБМК допустили **патологічно** неграмотні прорахунки... Сьогодні більше дивує не те, що стався вибух реактора Чорнобильської АЕС, а те, що подібний вибух не стався раніше на будь-якому з працюючих блоків реактора РБМК».

А ось висновок групи незалежних експертів нашої комісії: «Просто незбагненно, як могли керівники проектів систем управління і захисту РБМК допуститися таких великих, а подекуди й позбавлених елементарної логіки прорахунків. Адже по суті реактори РБМК до 1987 року не мали нормального захисту. Не мали взагалі ніякого аварійного захисту. Ні знизу активної зони, ні зверху...»

Це й справді важко збагнути: оператор 26 квітня 1986 року натискує на четвертому блоці ЧАЕС кнопку номер 5 максимального аварійного захисту — і саме це стає однією з причин вибуху реактора й чорнобильської катастрофи. Головне, що проектанти системи захисту впродовж двох з половиною років знали про можливість утворення надлишку реактивності при дії стрижнів поглиначів з верхнього стартового положення і тому могли б усунути цю небезпеку, але не вжили навіть елементарних заходів. Хоч був уже сигнал 1982 року, бо саме тоді сталася перша аварія на ЧАЕС, причинами й наслідками якої ще займається наша комісія.

Потім всі ці прорахунки конструкторів безсоромно спишуть на обслуговуючий персонал станції, орденоносний академік Александров одурить невігласів з Політбюро, совісний Легасов покінчить з собою, відбудеться наглухо «відкритий» суд у закритій зоні (лише в перший і в останній день пустять на засідання перевірених журналістів), і до в'язниці сядуть швидше жертви, як винуватці. Крайні. «Стрілочники».

Тепер я перейду до аналізу поведінки високопоставлених службових осіб, які замовчували масштаби аварії, приховували її від народу, не вжили заходів по захисту його від радіації і тим вчинили злочин великих масштабів. Депутатська комісія — це не суд, який визначає ступінь покарання, але політичну оцінку вчиненого ми маємо право дати.

Отже, верхівка партійно-чиновницької піраміди в Україні в квітні 86-го вибудовувалася так: Щербицький, Ляшко, Шевченко, Титаренко, Качаловський, Єльченко. Всі — «свої», доморощені. **Результат багаторічної** селекції вже покійного Володимира Васильовича. Трішки нижче — Романенко — охоронець здоров'я українського народу, який клявся Гіппократу... Ще нижче — Скрипник і Потурідіс з Укргідромету. Здавалося б, чиста наука, рафіновані професіонали. У цій обоймі і Ревенко — партійний «хазяїн» Київщини у 1986 році, а тепер — права рука Президента покійного СРСР. За які заслуги і перед ким він пішов так високо?

Як, коли і від кого довідався про аварію Щербицький — прокурори дізнаються тільки з того світу, бо він спогадів не залишив. А ось слова тодішнього голови уряду України Ляшка. Нашій комісії він пояснив так: «О 2-й годині 40 хвилин мені подзвонив Рижков і сказав, що сталося. Створіть урядову комісію. Візьми якомога більше на себе».

Яворівський: «Атомна станція у нас, а інформацію ви отримали з Москви?»

Ляшко: «Пояснення просте: пряма підпорядкованість. Станція була в екстериторіальному становищі. Ми знали, цікавились, як будується, займалися постачанням. Навіть Держатоменергонагляд був не наш».

Костенко: «Як розвивалися події далі?»

Ляшко: «Я взнав, що створено союзну комісію, отже, республіканська вже не потрібна. Я тоді наполіг, щоб у її складі весь час був хтось з моїх заступників. Були Ніколаєв, Гуренко, Дзись, Масик. Всі по місяцю».

Яворівський: «Які були дії уряду, ЦК КПУ, коли ви довідалися про аварію?»

Ляшко: «Це було вночі, дома. Які могли бути заходи?»

Яворівський: «Гаразд, ви виспалися і поїхали на роботу...»

Ляшко: «Іду в Раду Міністрів. Задіюю штаб цивільної оборони. Це можна по часу взнати. Тоді зв'язався з Міністерством закордонних справ. Ніяких ні звідкіль повідомлень не було...»

Зверніть увагу на деталь: голова уряду зателефонував не Брюханову — директорові станції, щоб мати точну інформацію, а в Міністерство закордонних справ.

Яворівський: «Коли вперше зібралося Політбюро КПУ?»

Ляшко: «Десь о 10 годині вечора. Я доповів про заходи уряду. Щербицький сказав, що, може, не слід піднімати стільки транспорту, людей. Я відповів: якщо там все гаразд, то ми спишемо всі витрати на цивільну оборону, бо в нас був такий досвід... Декілька мільйонів спишемо на цивільну оборону. Політбюро засідало годину, не більше...»

Яворівський: «То 26-го Щербицький заперечував евакуацію людей, які вже майже добу перебували в епіцентрі радіаційного пекла?»

Ляшко: «Ми ще тоді не визначилися. Він згоди не дав. Більше того — я зустрів в аеропорту членів комісії з Москви і сказав, що ми маємо деякі думки щодо евакуації. То вони були здивовані: навіщо стільки транспорту і людей?»

А в Прип'яті в цей день за розпорядженням Ревенка, першого секретаря Київського обкому (через тодішнього другого секретаря обкому партії Маломужа), гуляли сім весіль, розпродували дефіцитні товари на вулицях, організовували масовий крос, батьки гуляли з дітьми по місту, біля річки, в приміських лісах, рибалили. Селяни орали й садили городи, які підступали до самої станції. А з роззявленої пащі реактора на їх голови сіявся невидимий смертельний пил.

Хоч по Києву вже повзли страшні чутки, «Правда» продовжувала писати про наші переможні бої в Афганістані. Телебачення крутило «Лебедине озеро» та фільм про собаку Баскервілів. Система жила і працювала на самозбереження. Вже було два покійники — Валерій Ходемчук і Володимир Шашенок, були сотні приречених на страшну мученицьку смерть, під генетичний корінь нації вже було закладено атомну вибухівку, але понад п'ятдесят мільйонів народу ще нічого про це не знало.

Що ж, кожний народ має тих вождів, яких він заслужив. У даному разі — своєю байдужістю, покорою і мовчанням.

Колишня Голова парламенту України Валентина Шевченко. Ось фрагменти стенограми нашої комісії.

Шевченко: «Думаю, що ви розумієте, наскільки зваженим мав бути кожний крок, щоб не допустити помилки, не викликати паніки, не дати чорнобильській біді ще більше розгорітися і щоб якомога швидше приборкати атомну станцію... Всі керівники органів виконували доручення Політбюро ЦК Компартії України».

Яворівський: «Нас цікавить інше питання. Конкретне: як і коли ви довідалися про аварію?»

Шевченко: «26 числа з 9 години ранку я була на роботі. О 9-й мені зателефонував т. Дурдинець. Він сказав, що була пожежа на станції, але йому доповіли, що вона вже погашена. Мова йшла про пожежу, а не про аварію. Я подзвонила т. Ляшку, там був т. Ніколаєв. Наприкінці дня прийшла записка за підписом т. Ревенка до мене як до члена Політбюро, що на Чорнобильській станції пожежа погашена і що ніякої небезпеки життю людей немає... 26-го ввечері прилетів т. Щербина, його запросили тт. Щербицький і Ляшко, але я ще думала, що це пожежа, бо знала із записки т. Ревенка, що обстановка в Прип'яті нормальна... Від т. Щербицького я теж знала, що там тільки пожежа».

Яворівський: «Отже, пожежа, яку успішно погасили. Навіщо ж тоді Ляшко посилає в Прип'ять тисячу пасажирських автобусів?»

Шевченко: «Комісія прийняла рішення про евакуацію людей всього на три дні. Людям сказали: візьміть з собою речі і продукти на три дні».

Ось так народилася перша істина нашої комісії: керівники брехали не лише народові, вони брехали й один одному, їх вина не лише в тому, що вони були безпросвітно некомпетентними, очолюючи ядерну державу Україну, їх вина і в тому, що вони й не прагнули, не хотіли знати правду, а тим більше сказати про неї людям.

Яворівський: «Валентино Семенівно, а коли ви взагалі довідалися, що існує радіаційна загроза?»

Шевченко: «Я дізналася тільки тоді, коли сказав Легасов. Це було 2 травня».

Яворівський: «Невже до 2 травня ви нічого не знали?»

Шевченко: «Не знала. Про радіаційну загрозу я тоді не знала».

У ніч з 26-го на 27-е тодішній заступник голови Прип'ятської міськради Єсаулов відправив з Борисполя 26 спалених радіацією експлуатаційників до Москви. Наступного дня — ще 120 приречених на смерть. Вже було евакуйовано Прип'ять, переповнені жертвами Поліська, Іванківська й київські лікарні, весь світ говорив про страшну ядерну катастрофу в Україні, і тільки голова парламенту України, член Політбюро єдиної тоді керівної партії — нічого не знала.

Ось ще свідчення людини в тодішньому уряді, Качаловського:

Шовкошитний: «Яка була інформація про радіацію в Політбюро?»

Качаловський: «Все знали. Владимир Васильевич мне очень доверял. И в Киев забрал, чтобы я потом возглавл правительство. А после аварии он так сказал: Чернобыль — это грязное дело, а мастер по грязным делам — Качаловский... Когда я первый раз побывал в Чернобыле, я ничего не знал. К станции меня не пустили, опасно. Я действительно ничего не знал, вы мне сейчас поверите. Тогда районные ребята сообразили перекусить и пропустить по рюмке против радиации. Так мы на открытом воздухе это самое... Но радиация была такая, что пальцем кору отковырнешь и видно...»

Аналіз багатьох секретних документів та свідчення керівників різних служб дають всі підстави комісії стверджувати: на верхньому поверсі влади всі все знали. Вже о 13-й годині 26 квітня український Гідромет подав перші результати замірів радіації Щербицькому, Раді Міністрів та Президії Верховної Ради. Така інформація згодом надходила в ці інстанції щоденно. 26 квітня до замірів були залучені хімічні війська під командуванням генерала Пікалова. Давали дані й санепідемстанції. Достовірну інформацію знала вся керівна верхівка — від Горбачова до шифрувальниць таємних депеш.

Експерти нашої тимчасової комісії написали у своєму звіті: «В розсекречених документах є детальна інформація про справжні масштаби аварії на ЧАЕС. Володіючи цією інформацією, керівництво країни та УРСР могли своєчасно забезпечити населення правдивими даними про аварію вже 26-го ввечері і вжити заходів по захисту жителів України. Вони цього не зробили».

Ми не знайшли жодного підтвердження, хоч переглянули гори закритих документів і архівів, щоб бодай один сміливець у верхніх ешелонах української влади намагався чинити опір брехні. (Крім заступника міністра охорони здоров'я України Касяненка). Щербицький знав, кого добирати в команду. Їм була вигідна безвідповідальна роль керівників покірної колонії.

Шевченко: «На Політбюро обговорювалося питання про першотравневу демонстрацію. Виходили з того, що немає потреби її відміняти, оскільки в Києві нормальна радіаційна обстановка. 30 квітня я поїхала в ЦК, де було

Друкується у скороченому варіанті.

КОЛО ПЕРШЕ

сказано, що в Києві нормальна радіаційна обстановка, підстав відкладати демонстрацію нема».

Ляшко: «Я не знав 30-го про рівень радіації в Києві. Про лист Касяненка я теж не знаю. Ми не знали... Могла бути паніка. Політбюро боялося паніки».

Качаловський: «Владимир Васильевич сказал, что по уровню у нас немного, можно проводить. Для Запада и для своих. А Касьяненко не специалист. Укргидромет был главным информатором. Получили информацию от Касьяненко, но Скрипник сказал, что это ерунда. Все было как обычно».

І радіоактивним Хрещатиком 1 Травня йшли колони школярів з портретами Горбачова, Рижкова, Щербицького. Гриміли фанфари, з трибуни усміхалася Валентина Семенівна і помахував рукою Володимир Васильович.

Чого вартий лише один виступ голови уряду Ляшка в травневому випуску програми «Время»: «Все прекрасно. Ніякої радіації в Україні нема. Просто невеличка аварія висвітила «лучшие качества советских людей».

Гаразд, що ж діялося «нижче», скажімо, в Міністерстві охорони здоров'я України після повернення Романенка в перші дні травня. Перегортаю стенограму тривалої розмови членів комісії з Романенком. Це людина унікальна — віртуоз: на жодне із запитань членів комісії він так і не відповів по суті.

У першій декаді травня принишклий перед нечуваною бідою український народ почув, нарешті, слово «головного охоронця» народного здоров'я Романенка. І він звинуватив їх у... радіофобії, якою вони, виявляється, вражені більше, як смертельною радіацією. Вся небезпека саме від радіофобії, а так — все гаразд, треба тільки мити руки й ноги, а взуття витирати об мокру ганчірку. Це був нечуваний цинізм у світовій історії медицини.

Наша комісія має всі підстави звинувачувати колишнього міністра охорони здоров'я Романенка в зраді своєму народові, відступництві від професійних обов'язків лікаря й міністра заради кар'єристичних інтересів.

Дезинформація Романенка про нібито проведену йодну профілактику страшна ще й тим, що через п'ять років буде використана Центром для нищівного удару по Україні: її підсунуть експертам МАГАТЕ, і на цій підставі заявлять на весь світ, що йодного удару не було, тому й трагічні наслідки його безапеляційно відкинуть. І вже не Романенко, а ми з вами перед світом будемо мати вигляд брехунів, які просять допомоги тільки через свої лінощі. Ми поганьблені, а Романенко стоїть «за кулісами». Хіба ж він думав, що колись всі таємні документи потраплять нам у руки?

17 травня з Москви, від заступника міністра охорони здоров'я СРСР Щепіна, надходить злочинне розпорядження про нові критерії для прийняття рішення про евакуацію: «Для детей до 14 лет включительно, беременных женщин и кормящих матерей определена доза облучения 10 бэр в расчете на год, для всего остального населения — 50 бэр в расчете на год со дня аварии». Ви собі можете уявити: для дітей, вагітних жінок і породіль встановлюється цілком безпечна доза — 10 бер на рік. Всім іншим, ще живим — 50 бер щорічно. Живи — дякуй владі!

І Романенко, і Ляшко, і Щербицький, і Шевченко сприйняли це як належне. Менше клопоту, бо вже не треба евакуйовувати ні Народичів, ні Поліського, можна навіть розпочинати реевакуацію в Чорнобильський район, а згодом — і в Прип'ять. Ось у якому становищі була Україна, ось хто нею керував. І вів, власне, до загибелі.

У середині травня Романенко отримує від Щепіна ще одну вказівку: в історії хвороби не фіксувати ніяких радіаційних захворювань, крім гострої променевої. Записувати всі випадки як вегето-судинну дистонію. Романенко улесливо дублює вказівку, доводячи її до кожного лікаря України. Романенко хотів вислизнути від прямої відповіді на це звинувачення комісії, та лікарка, депутат Єщенко, не витримала: «За невиконання вашої директиви — лікарів можна було викидати на вулицю. Як ви могли, Анатолію Юхимовичу, так розтоптати нашу людську і професійну честь?!»

14 травня Горбачов заявить на весь світ майже мефістофельський постулат: «И как только мы получили надежную первоначальную информацию, она стала достоянием советских людей... Благодаря принятым эффективным мерам, сегодня можно сказать: худшее позади».

Тож уявіть собі, що коїлося в тодішніх Збройних Силах, якими затикали найнебезпечніші чорнобильські дірки 86-го. Там «кедебешні» приписи набували ще й військової таємниці високого рангу, а коли їх помножили на статутну субординацію, то вони часто доводилися до моторошного абсурду. Засекречувалися дози опромінення, далеко не скрізь вівся облік часу перебування в смертельно небезпечних місцях. Людина, її здоров'я й життя майже не бралися до уваги. Я особисто можу засвідчити, як накопичувачі дози без «розпечатування» викидалися на смітник Чорнобиля, а солдатиків знову і знову гнали на дах третього блоку.

Сьогодні комісія може стверджувати ще одну трагічну істину: майже половина людей, які пройшли через 30-кілометрову Чорнобильську зону, при розумному підході до ліквідації техногенної катастрофи — там взагалі були не потрібні. Це було фатальне марнотратство Системи, де людина залишалася гвинтиком, а народ — нерахованим стадом. Тому кожний ват сьогоднішньої чорнобильської енергії кривавий і безцінний. Ніхто з уже згадуваних тут керівників тогочасної України не знає, ким і як приймалося рішення про запуск трьох напівуцілілих блоків ЧАЕС.

А причина така: запуском трьох реакторів ЧАЕС Система сподівалася замести сліди злочину. А занапастити десятки тисяч людей — хіба це для неї масштаби після 33-го і 37-го років?

Тому і старт велогонки Миру в Києві, святкування Дня Перемоги, підняття прапора над «саркофагом» — це непомітні дрібнички, якщо порівнювати з тим, що 120.000 людей 36 годин перебували в епіцентрі ядерного ураження, а жителі Чорнобильського району — цілих десять діб.

Комісія встановила і незаперечні факти того, як безпринципні, цілковито зрощені з некомпетентними компартійними структурами вчені-кар'єристи псевдонауково обгрунтували злочинні політичні та виконавські рішення Системи, улесливо підганяючи саму науку під готові рішення. Лідер тут, звичайно, московський академік Ільїн, голова Держкомгідромету Ізраель, академік Александров, який стверджував, що його реактор — безпечніший за самогонний апарат. Але ж які слухняні продовжувачі їх неправедного діла знайшлися в Україні. Один з перед одного щоб першим догодити! Вслід за Романенком кинувся заробляти чини і Ліхтарьов. Ось його (в співавторстві з москвичем Рамзаєвим) «Експертна оцінка» повної безпечності роботи й проживання в мертвій Прип'яті, де навіть сосна в центрі міста генетично збочила після 86-го. Цитую: «Самые верхние теоретические оценки вредности проживания в г. Припяти за счет радиации не превысят 1 процента продолжительности жизни даже при полной отмене каких-либо ограничительных мероприятий по радиационной защите и режиму поведения.

...Можно однозначно утверждать, что нет абсолютно никаких научно обоснованных аргументов против проживания и работы в г. Припяти профессиональных работников, причем практически без каких-либо ограничений».

В окремий пункт злочину можна виділити й будівництво міста Славутича на радіоактивних плямах. Побутує думка, що це було волюнтаристське рішення покійного Щербини при мовчазній згоді Ляшка. Качаловський, не дочекавшись останніх слів у нашому запитанні, випалив: «Я был в отпуске, ничего не знаю». Одначе ми знайшли «науковий» документ обгрунтування будівництва Славутича саме на цьому місці. Висновок його такий: «Таким образом, суммарная доза облучения жителей города Славутича, включая детей и беременных женщин, даже без проведения каких-либо мероприятий, не превысит предела дозы (0,5 бэр), установленного в СССР и рекомендованного МАГАТЭ и МКРЗ для населения, проживающего в районах, прилегающих к атомным станциям». Впізнаєте той самий стиль? Звичайно ж, серед авторів довідки — той таки Ліхтарьов. І представник Укргідромету Потурідіс, який нині бореться з наслідками чорнобильської катастрофи на посаді начальника управління Мінчорнобиля. Хіба ж Ліхтарьов, Потурідіс і Лось, які представляли українську сторону, не знали, що в Славутичі будуть жити не просто люди, а ті, які вже опромінилися в квітневій Прип'яті та на станції. Знали. Зате Ліхтарьов тепер — академік. Потурідіс — начальник управління Мінчорнобиля, а Лось процвітає в Інституті Романенка. У правовій державі ці люди були б не лише поганьблені, а й понесли б кримінальну відповідальність за свідому участь в груповому злочині. Тож хоч назвіть у Славутичі вулиці їхніми іменами. Пропонують же люди в мертвій Прип'яті зробити «алею неслави» перед міськкомом партії з пам'ятниками Щербицькому, Ляшку, Шевченко, Романенкові, Качаловському, Ревенку, Титаренку, Єльченку, Александрову, Ільїну, Ізраелю, Кавуну, Палажченку... Місця вистачить. Це місто — їхнє назавжди.

І щоб комісію не звинувачували, що вона щось замовчує про роль в післячорнобильських подіях людей, які сьогодні посідають вершини української влади, доводимо до вашого відома: Кравчук, безперечно, разом з керівництвом ЦК КПУ несе частину відповідальності за замовчування небезпеки, як завідуючий відділом ЦК КПУ. Та, судячи з президентських виборів, народ простив Леоніду Макаровичу цей гріх.

Єдиний «компромат», який ми маємо проти тодішнього голови Київського облвиконкому Плюща: в ніч аварії він очолював навчання цивільної оборони Київщини, і 26-го вдень у Кагарлицькому районі успішно закінчили те навчання. Наступного дня Плющ уже був у зоні. Злочинних вказівок не давав. Віддавав у цьому ініціативу обкомівцю Маломужу. Набрав понад 50 бер.

Є ще ряд запитань, на які суспільство чекає відповіді. Це — прочитання таємних документів Політбюро. До заборони діяльності Компартії ці документи нам не були надані. Недавно така можливість з'явилася. З часом ми зможемо доповісти про них, хоч уже можемо констатувати, що частина документів безслідно зникла, а квітневі і травневі засідання велися без стенограми.

Ми ще мусимо проаналізувати (маємо матеріали експрес-ревізії фінансистів) діяльність таких організацій, як НВО «Прип'ять» і «Спецатом», які проїли мільярди народних карбованців, практично майже не виконавши своїх функцій. Підпорядкованість Мінатоменергопрому, повна безконтрольність з його боку, призвели до того, що в зоні перебуває невиправдано велика кількість людей, спокушених «довгим карбованцем». Керівництво «Прип'яті», скажімо, виписало собі великі премії за «вдале прийняття» експертів МАГАТЕ, які позбавили Україну допомоги з боку ООН. Ми мусимо дати вичерпну політичну оцінку цього мільярдного марнотратства на горі й сльозах народу.

Ще треба дати оцінку всім рівням виконавської влади України за хронічний зрив графіків відселення людей із забруднених зон. Крім моральної сторони, це можна розцінювати і як економічну диверсію, адже практика довела, що саме евакуація є економічно найбільш вигідною.

Отож, запитань ще багато.

Розслідувавши причини аварії на ЧАЕС і дії найвищих службових осіб України в післяаварійний період, сьогодні можемо зробити такі висновки:

1. Примітивні, виконані з багатьма порушеннями правил безпеки, об'єкти ядерної енергетики були розміщені в Україні без згоди українського народу, а лише за згодою компартійної верхівки, що монопольно володіла всіма структурами влади. Рішення про будівництво ядерних блоків приймалося келійно, без належних наукових експертиз. Тим самим на карту і було поставлено життя й здоров'я народу України.

2. Після аварії на четвертому блоці тодішнє керівництво республіки вже 26 квітня мало таємну інформацію про зруйнування активної зони реактора, про вихід радіонуклідів у відкритий простір, про загрозу здоров'ю десяткам тисяч людей. Інформація не була доведена до населення, більше того — нагніталася тотальна дезинформація, яка призвела до переопромінення сотень тисяч людей в Україні. Ідеологія державної брехні, звісно, йшла з Москви. Від Горбачова, Рижкова, Чебрикова, Лигачова, Ізраеля, Александрова, Щепіна, Ільїна. Одначе вона безвідмовно сприймалася, адміністративно тиражувалася Щербицьким, Ляшком, Шевченко, Ревенком, Романенком, Скрипником, Потурідісом, Ліхтарьовим...

3. Озброєна до зубів держава з колосальним ядерним потенціалом розпочала експлуатацію атомних станцій навіть без елементарного законодавства по використанню цієї страшної енергії. Не було в законодавстві ні правового режиму використання атомної енергії, ні норм безпеки населення на випадок ядерної аварії. Про все це треба терміново подбати суверенній Українській державі. Такі документи ми вже готуємо для розгляду парламентом.

4. Уроки причин і наслідків чорнобильської катастрофи спонукають до одного висновку: тільки самостійна, пронизана гласністю правова й демократична держава може дозволити собі використання могутніх досягнень людського розуму, людської цивілізації. Для тоталітарної держави, для її колоній — це смертельно небезпечне, як і для людства в цілому.

5. Першим заговорили про фатальні наслідки Чорнобиля українські «зелені» та Рух, винісши правду на свої зібрання та велелюдні мітинги. Можливо, саме в цьому поєдинку вони здобули підтримку народу і перші свої перемоги. Численні пленуми ЦК КПУ тільки імітували турботу про безмовний народ. Грошові подачки партії — це жалюгідна спроба відкупитися за вчинений злочин проти свого народу.

Ми передаємо наші висновки та документи до Української прокуратури з вимогою провести детальне розслідування по названих фактах і визначити ступінь вини Щербицького (посмертно), Ляшка, Качаловського, Шевченко, Романенка, Скрипника, Маломужа, Потурідіса, Ліхтарьова.

Комісія пропонує Генеральному прокуророві України Шишкіну звернутися з поданням до Генерального прокурора Російської Федерації про порушення кримінальної справи на керівників Компартії, уряду та відомств колишнього СРСР, які свідомо приховували правду про масштаби чорнобильської катастрофи: Горбачова, Рижкова, Александрова, Ревенка, Щепіна, Ізраеля, Ільїна, Соколова, Язова, Лигачова і Чебрикова.

Це буде наш рішучий крок до правової держави. І наше перше очищення.

І останнє — комісія мусить продовжити свою роботу, щоб залишився нащадкам не тільки Чорнобиль, а й правда про нього.

ДЖ. КЕННЕДІ: «СВЯТИЙ» ЧИ МАФІОЗО?

СУБОТНІЙ ВИПУСК

Експрес-новини

Держсекретар США Бейкер повідомив, що на початку наступного місяця Сполучені Штати скликають міжнародну конференцію з питань координації допомоги колишньому СРСР. Для участі в ній запрошені провідні промислово розвинуті країни, держави Східної Європи, члени антиіракської коаліції і міжнародні фінансові організації.

Відповідальні представники міністерств фінансів країн великої «сімки» зібралися вчора з метою обговорити питання термінової допомоги Радянському Союзу.

* * *

Президент Сполучених Штатів Буш підписав закон про звичайні збройні сили в Європі. Цей договір американський сенат ратифікував минулого місяця. Він передбачає скорочення конвенційних сил НАТО і колишнього Варшавського договору від Атлантики до Уралу. Незважаючи на напруженість, яка зменшилася, договір усе ж таки необхідний з метою стабілізації військової ситуації в Європі, вважають офіційні американські особи.

* * *

За словами генерального секретаря ООН де Куельяра, він готовий рекомендувати відправку до Югославії 10-тисячного контингенту сил для підтримання миру. Втім, на його думку, умови для цього іще не створені. Де Куельяр закликав Німеччину та інші європейські держави не визнавати незалежності Словенії і Хорватії.

* * *

Південна і Північна Корея підписали історичну угоду про ненапад. Цей документ, на думку оглядачів, є кроком до припинення 40-річної ворожнечі на Корейському півострові.

Наш прес-клуб

Le Monde

1991 рік був багатий на дослідження, присвячені рокам президентства Кеннеді. У жовтні американські і англійські газети опублікували великі уривки із розслідування, яким займається Ентоні Саммерз у співробітництві з Джудіт Екснер, вона ж Кемпбелл, — свідком, показання якої цілком достовірні.

Джудіт Екснер не новачок у «баладах» про Кеннеді. Її ім'я фігурувало у 1975 році під час слухання сенатської комісії з розслідування дій спецслужб, присвяченого намаганням ЦРУ разом з керівниками мафіозних кланів здійснити вбивство Фіделя Кастро на початку 60-х років. В той час Джудіт Екснер, відома як давня приятелька Джона Кеннеді і одного з ватажків мафії Сема Джанкани, в комісію не викликалась і ніяких свідчень не давала. За її словами, вона нічого не сказала б, оскільки побоювалась за своє життя. Нині ж, коли вона помирає від раку, у неї немає більше причин мовчати.

І те, що Екснер не сказала у 1975 році, а потім і в 1988 році в бесіді з Кітті Келлі, саме тієї яка нажила багатство скандальною книгою про Ненсі Рейган, вона довірила Ентоні Саммерзу.

Джудіт народилася в 1934 році в заможній родині на півдні Каліфорнії. У 18 років вона виходить заміж за другорядного актора, але незабаром їх шлюб розірвуть. У 1959 році, маючи пристойні кошти до існування, вона відвідує певні кола голлівудського товариства і знайомиться з Френком Сінатрою, товаришем ватажків мафії і сімейства Кеннеді. Їх зв'язок був недовгий. Саме Сінатра через рік представить її спершу Джону Кеннеді (це відбулося в Лас-Вегасі), а потім і Сему Джанкані.

У квітні 1960 року зв'язок Екснер — Кеннеді у розпалі. У розпалі і виборча кампанія по виборах кандидата в Білий дім від демократичної партії. 6 квітня Джон Кеннеді запрошує Джудіт до себе додому, скориставшись відсутністю дружини. Мова заходить про вибори в штаті Західна Вірджинія, які Кеннеді боїться програти Хьюберту Хемфрі. Раптово Джон Кеннеді просить Джудіт Екснер передати Сему Джанкані на вокзалі повну валізу грошей. Що вона й робить.

Куди ж підуть ці гроші? На них просто куплять голоси виборців у Західній Вірджинії, де вже діє один із заступників Джанкани Скінні д'Амато. Зв'язок між Кеннеді і мафією здійснювався через Джозефа Кеннеді, патріарха сімейного клану на Східному узбережжі, який нажив багатство і обзавівся більш ніж сумнівними друзями в часи сухого закону. Саме він прищепив своїм синам прагнення добиватися перемоги, не гребуючи ніякими засобами.

Очевидно, сам Джон Кеннеді зустрівся з банкіром мафії Майєром Ланскі під час свого візиту на Кубу у 1957 році, а наступного року, за відомостями ФБР, його бачили в компанії двох відомих мафіозі.

Під час виборчої кампанії Джудіт Екснер неодноразово передавала Сему Джанкані гроші. У серпні це відбулося в нью-йоркській квартирі, призначеній для зустрічей з Кеннеді, де, цілком вірогідно, Сем Джанкана бесідував з майбутнім президентом. Але найнезвичайніша зустріч найбільшого мафіозо з президентом відбулася 21 квітня 1961 року в одному з готелів Чікаго через тиждень після вступу його на посаду і нищівного розгрому в затоці Свіней.

Темою розмови стала прискорена підготовка до замаху на Фіделя Кастро. Задуманий ще в часи Ейзенхауера, він був доручений керівництвом ЦРУ гангстерам, яких режим Кастро вигнав із Гавани. Провал вторгнення в затоку Свіней привів Кеннеді в лють. З цього дня Джудіт Екснер буде передавати Сему Джанкані і ще одному гангстеру Джонні Розеллі, давньому приятелю Джозефа Кеннеді, не гроші, а документи ЦРУ, які стосуються діяльності Кастро.

Факти, наведені Джудіт Екснер, підтверджуються такими деталями, які могли бути відомі лише людині, що вважалася своєю в Білому домі.

Наприклад, Саммерз має фотокопії записних книжок Джудіт Екснер, у яких фігурують всі секретні номери телефонів Білого дому і заміських резиденцій Джона Кеннеді, що змінювалися дуже часто. Там же вона відмічала дати своїх візитів, що співпадали з відповідними записами в реєстраційних журналах Білого дому.

Крім того, факти зустрічей Джудіт Екснер з гангстерами підтверджують і документи ФБР, до яких Саммерз одержав доступ. Шеф бюро Едгар Гувер, який ненавидів Джона Кеннеді, тримав під постійним наглядом його людей і знав усі таємні сторони життя президента.

У березні 1962 року після бурхливої зустрічі Кеннеді з Гувером президент припинив свій зв'язок з Джудіт Екснер.

І остання, дуже красномовна деталь у цій справі: Сем Джанкана, викликаний у 1975 році сенатською комісією з розслідування дій спецслужб, був убитий за кілька днів до призначеного строку явки. Та ж участь спіткала і Розеллі після показань свідків. Ці злочини, звичайно ж, не були розкриті.

Розслідування, що почалося після вбивства Джона Кеннеді і проводилось відомою комісією Уоррена, теж ні до чого не привело. Зараз можна з певністю говорити, що більша частина її роботи проводилася будь-як, а основний висновок (саме Освальд був убивцею Кеннеді, він діяв в одиночку і не брав участі ні в якій змові) влаштовував занадто багатьох, щоб бути переконливим.

Набагато пізніше, в 1979 році, друга комісія палати представників стверджувала, що Джон Кеннеді став жертвою двох убивць, і не виключала участі у вбивстві членів «злочинного синдикату». Ще небагато — і відродиться колишня версія, висловлена вже в 1963 році: Джон Кеннеді став жертвою мафії, по відношенню до якої він не дотримав свого слова.

Як вважає Саммерз, Кеннеді обіцяв, якщо його виберуть Президентом, дозволити одному із колишніх ватажків «синдикату» повернутися в США. Це виконано не було. Але, очевидно, найбільше мафію спонукав до активних дій хрестовий похід проти організованої злочинності, розпочатий у 1962 братом президента Робертом Кеннеді, який очолював міністерство юстиції.

Факти, зібрані Саммерзом, не дозволяють зробити остаточні висновки. Але свідчення Джудіт Екснер, підкріплене сьогодні чисельними офіційними документами, звичайно ж, виправдало б нове розслідування у справі вбивства президента. У всякому разі, вже зараз можна сказати, що це свідчення завдає серйозного удару легенді про «святого» Джона Кеннеді.

«Монд» (Франція).

Зі світу — по факту

● В американському місті Теннессі протягом півроку тривала виставка «Єкатерина Велика: скарби Імператорської Росії». За цей час її відвідало понад 600 тисяч чоловік. Серед 300 різноманітних експонатів найбільшу увагу привернула до себе коронаційна карета імператриці, нещодавно реставрована за фінансовою підтримкою Сполучених Штатів.

● У Китаї, де останнім часом впроваджується економічна політика відкритості та свободи підприємництва, з'являється дедалі більше бізнесменів. Здавалося б, що вільним підприємцям до ідеологічної бази праці? Аж ні! Скажімо, у провінції Фуцзянь ділові люди з приватного і кооперативного секторів виробництва обов'язково мусять брати участь в ідеологічному «Русі за підвищення відповідальності та діловитості» серед економічних працівників.

● За повідомленням міністра транспорту, пошт і телекомунікацій ПАР Піта Велхемута, наступного року парламенту країни буде запропоновано законопроект, згідно з яким передбачається введення нового покарання за керування автомобілем у нетверезому стані: шість років ув'язнення або штраф у сумі 24 тисячі рандів (8,5 тисячі доларів).

● За даними доповіді Національного центру з питань збереження рослин, який об'єднує всі ботанічні сади США, з часів відкриття Америки Колумбом на континенті зникло близько половини рослин, які тоді існували. Якщо темп їх знищення не зменшиться, то через 30 років людство недолічуватиме ще 25 відсотків існуючих нині видів флори.

● З метою підвищення обсягу продажу «пепсі-коли» угандійська компанія «Лейк Вікторія боттлінг компані» почала відбивати на внутрішній стороні пробок від пляшок цифри, які означають суму виграшу для щасливого покупця (від «призової» безплатної пляшки до 1000 доларів).

● Нещодавно з головного конвеєру концерну «Фольксваген» зійшов 60-мільйонний автомобіль—голубий «Гольф», коло пошани на якому зробив голова правління Карл Хан. Ця машина займе почесне місце в музеї «Фольксвагена», де представлені всі моделі. Цікаво, що 100-мільйонний автомобіль «Гольф» керівництво фірми планує випустити ще до кінця століття.

● Під час слухань в американському конгресі щодо призначення судді К. Томаса на посаду члена Верховного суду вибухнув скандал, коли з'ясувалося, що одна з його співробітниць нібито зазнала з боку К. Томаса непристойних домагань. У зв'язку з цим газета «Нью-Йорк таймс» та телекомпанія «Сі-бі-ес» провели опитування, за даними якого кожні чотири жінки з десяти зазнають на роботі тієї чи іншої форми образи на сексуальному грунті.

● На недавній міжнародній конференції військових медиків було оголошено вражаючі цифри, які свідчать, що при сучасних військових конфліктах більшість загиблих становлять мирні жителі. Якщо в першій світовій війні їхня частина в сумній статистиці дорівнювала 14 відсоткам, у другій — 67, то починаючи з 1945 року у більш як 100 конфліктах загинуло 20 мільйонів чоловік, 90 відсотків з яких — цивільне населення.

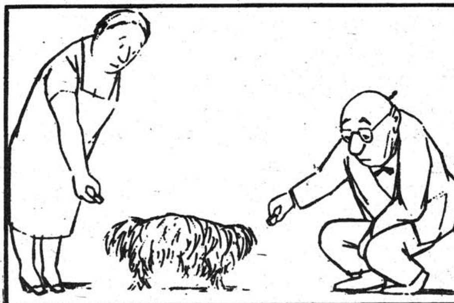
Посміхніться

У СЛІДЧОМУ ІЗОЛЯТОРІ:

— Він розколовся після того, як йому протягом 10 годин показували відеокасети із записами рок-концертів.

Малюнки з журналів «Єж» (Югославія) та «Панч» (Великобританія).

Без слів.

Сторінку підготував Олексій ЄВСІКОВ.

ПОВІР ОЧАМ СВОЇМ

Фотохудожник шукає гарний фон для моделей. І коли він знаходить той фон — можна вважати, що справу зроблено. Ми довгий час були фоном... Чи бруківкою, на якій стояли світлі символи нашої країни. Країни більше немає, символи гарячково замінюються. Наші тіла метушаться у політичній круговерті, а душі, як і за всіх часів, прагнуть спокою і краси. І поки тая краса з'явиться, точніше, поки ми зупинимось і знайдемо у собі сили помітити її, поти попри всі зусилля крила наших мрій будуть закутими в кригу чекання.

Модель одягу розробляє модельєр. Модель суспільства... Але як хочеться перестати бути манекенами і створити власну гармонійну і вишукану модель життя, у якій наші тіла і душі знайшли б нарешті довгожданий спокій і помирилися.

А тепер скажіть, де ви ще можете побачити таких жінок! Про чоловіків не згадую, бо якось не помітила. Отож замість шукати «Бурду» чи французькі каталоги, подивіться уважно на «Дзеркало» «Голосу України». Тільки кого ж воно все-таки відображає!

Катерина ВОРОНЕНКО.
Фото
Володимира РЕПІКА.

Описавши дугу, уламок цеглини з хрускотом вломився у вікно високої медичної установи. Каміння давно оголошено зброєю знедолених, але до чого воно сьогодні, коли в суспільстві панує гласність, і свій протест можна висловити в газетах, по телебаченню? Та напевне не всі емоції, викликані діями нашого чиновництва, здатні вмістити газети. Одна з таких дій і привела людей до згадуваної установи. Заборонили випуск «вітуриду», того самого препарату, про який, як і про його автора, біохіміка Т. Воробйову, розповідалося у публікаціях «Голосу України» («Рак — це не страшно?!», «Рак — це поки що страшно», «Дайте людям шанс») і «Радянської України» («Старовинний рукопис», «Невиліковних хвороб не буває»).

В ОБІЙМАХ ОФІЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ

важко вижити ученим-самоукам та їхнім винаходам

Активна речовина, яка лежить в основі препаратів, що їх пропонує Т. Воробйова для лікування онкологічних захворювань, відома медичній науці чотири тисячі років. Заслуга Тамари Василівни в тому, що, спираючись на найсучасніші теоретичні розробки, вона розкрила механізм впливу цієї речовини на патологічні клітини.

ТАКОЇ реакції можна було б уникнути, якби медики пояснили: препарат поки що не годиться для масового неконтрольованого вжитку, потребує вивчення, чим і займаються учені. Але його заборонили і для вивчення, тому що досі не розібралися, що то воно є — той «вітурид» і методики Воробйової. «Як так? — здивуються читачі. — Адже ви писали, що клінічні випробування почалися ще в травні...». Справді, вісім місяців тому публікації допомогли пробити глуху стіну, якою Міністерство охорони здоров'я відгородилося від Тамари Василівни. В Київському інституті гематології та переливання крові та в Республіканському онкологічному інституті почалися випробування запропонованих нею способів лікування онкологічних захворювань. Але незацікавленість у них клініцистів зразу далася взнаки. Один з авторів цих рядків кілька днів і ночей провів разом з Воробйовою біля ліжок хворих і може навести конкретні приклади того, як медики удавалися до грубих порушень рекомендацій Тамари Василівни, як створювали атмосферу недовір'я до неї, що спонукало деяких хворих піти з клініки. Про це Воробйова писала в доповідних на ім'я міністра. Це дивувало, бо керівник клінічної бази інституту А. Романова абсолютно не приховувала: відбувається не лікування хворих, а апробація препарату, тобто не виконується наказ міністерства, який передбачав перевірку ефективності саме способів лікування «за Воробйовою» — дивіться інтерв'ю Романової в 6-ому номері газети «Ваше здоров'я». Щодо випробувань в інституті онкології, то Воробйову туди взагалі не допустили, тож важко судити, що діялося там.

Нам би ще тоді здійняти галас, але не стали цього робити, бо сподівалися: професійний інтерес візьме у медиків верх над амбіціями. Сподівалися й на те, що депутати, які з одного боку докоряли «заповзятливим журналістам», за передчасну інформацію, а з другого — просили дістати «вітурид» для своїх знайомих та родичів, реально допоможуть у пошуках істини — про що ми їх і просили в одній із згадуваних публікацій. І медиків, і депутатів мала б спонукати до конкретних дій думка про те, що онкологічним хворим відведені кому — місяці, кому — тижні, а кому і дні життя.

Та сталося зовсім інше: перевіривши «вітурид» на токсичність і переконавшись у тому, що у запропонованих Воробйовою дозах він зовсім нешкідливий, не викликає інтоксикації організму і не має здатності в ньому накопичуватися, Київський інститут фармакології і токсикології почав видавати препарат хворим, які влаштували осаду інституту. Це було протизаконно, адже фармакологічна комісія дозволила «вітурид» тільки для клінічних випробувань, але як відмовити приреченим? І багатьом, як показало вибіркове анкетування, що його провів інститут, він подав надію на життя. Деякі «списані» хворі підіймалися і — виходили на роботу, і — їхали у відпустку за кермом власної машини. Але через деякий час вони стали звертатися з запитаннями, які виникали внаслідок індивідуальних реакцій організму на препарат. Після ремісії, строк якої визначався і видом захворювання, і резервами організму, і навіть тим, які ліки вживали хворі на фоні «вітуриду», симптоми захворювання відновлювалися. Медики, які спостерігали за хворими за місцем проживання, свідчили: препарат хоч і не панацея, як це здається Тамарі Василівні, але має велику перспективу— тільки його треба далі вивчати, удосконалювати методики його застосування... З цим ми і прийшли до Міністерства охорони здоров'я.

„Результат — висловлене міністром побажання побачити до листопада дані про ефективність лікування онкологічних хворих запропонованими способами: мовляв, нехай Тамара Василівна лікує кого хоче, де хоче, як хоче — тільки надасть документи. Біохімік за освітою, Воробйова не має права на медичну практику, отже в будь-який момент може бути притягнута до відповідальності. На що ж штовхав її міністр? До того жила вона не в Києві, а в Криму, оплачувати ж її поїздки міністерство не збиралося, то де вона мала практикувати?

Пересвідчившись у тому, що в об'єктивних дослідженнях міністерство не зацікавлене, але не змирившись з тим, що «вітурид» загине для науки і для хворих, ми наважилися самотужки шукати ентузіастів, які б узялися довести справу до кінця. Доля подарувала зустріч з П. Слиньком, доктором медичних наук, ученим, який отримав диплом на відкриття, керівником науково-виробничої фірми «ЕМІР», яка займається впровадженням нових технологій, зокрема і в сфері медицини. Міністерство скаржилося на відсутність коштів — він пропонував кошти фірми. Пропонував і захищені патентами та авторськими свідоцтвами методики введення ліків крізь неушкоджену шкіру, що обіцяло значно більший ефект. Петро Петрович збирався залучити до клінічних випробувань провідних спеціалістів — онкологів, гематологів, імунологів, епідеміологів для обстеження хворих до, під час та після лікування, для вивчення віддалених результатів. Здійснити задумане заважала дрібничка — відсутність дозволу Міністерства охорони здоров'я чи рішення фармакологічної комісії. Міністерство ніби й виявило готовність його надати, та не наважувалося оформити відповідні документи.

Тим часом сталося найстрашніше: Тамара Василівна стала здобиччю людей без чітких моральних орієнтирів. Потрапивши під їхній вплив, втратила і власні. Чи вперше нам бачити, як те, що не має змоги пробитися природним шляхом, набуває потворного вигляду? Перед нами той самий випадок. У готелі «Феофанія» розпочав діяльність центр «Віта». Умови: бажаючі потрапити на прийом до Воробйової мали перевести на рахунок центру 527 карбованців, за що отримували консультацію. Щодо «вітуриду» — декому пощастило придбати його просто в готелі, декому довелося вибивати через міністерство в інституті фармакології. Ні про яке паралельне обстеження, ні про ведення історій хвороби мови немає. Все це організатори справи обіцяли в майбутньому — іншим пацієнтам і за інші гроші. Відвідавши центр в перші дні його роботи і пересвідчившись в авантюрності задуманого, ми сповістили Воробйову про своє ставлення до її підприємництва.

Взявшися захищати «вітурид» не тільки від опонентів Воробйової, а від неї самої, ми опинилися в ще складнішому становищі. Проте пішли на це свідомо, бо йдеться про раціональну зернину винаходу, який не повинен загинути. І нам здавалося — не загине. Вже відбулася розмова з першим заступником міністра В. Передерієм, з головою фармакологічної комісії І. Чекманом — малося на увазі, що фірмі «ЕМІР» доручать подальше вивчення препарату та способів лікування «за Воробйовою»... Але тут в «Аргументах и фактах» з'явився матеріал «Не все так безнадежно», де рекламувалася робота центру «Віта» 30-мільйонним тиражем. Найрозумнішим у цій ситуації здавалося прискорити практично прийняте рішення про подальші клінічні дослідження і сповістити про це хворих. Та у чиновників своя логіка. Назустріч очікуваній хвилі приречених та їхніх родичів офіційні особи вибудували «хвилерізи» у вигляді виступу у «Вечірньому віснику» доцента Інституту гематології Н. Третяк, яка оголосила, що «вітурид» ніяких лікувальних властивостей не має», і матеріалу Г. Кириндясова «Віта» лікує... сулемою». у «Вечірньому Києві».

Зізнаємося, що нас дуже здивував виступ Наталії Миколаївни, бо ж вона, хоча й була членом комісії, яка оцінювала результати клінічних випробувань, та безпосередньої участі у лікувальному процесі не брала. Ще більше здивувала стаття нашого колеги. Передусім — глумливий тон публікації, адже йдеться про життя і смерть. Далі. Розголосивши склад і технологію виготовлення препарату, Кириндясов порушив авторське право і спровокував хворих на самолікування, яке може обернутися трагедією, оскільки спосіб вживання він замовчує.

Однак, нацькувавши місцеву пресу на «Віту», вони не врахували, що вплив згадуваних засобів масової інформації обмежений Київською областю чи, в крайньому разі, Україною. Не врахували і психологічних особливостей нашої людини, яка впевнена: кого лають, той і правий. Тому люди їдуть і їдуть до Києва. З Москви, Кишинева, Алма-Ати, Хабаровська... По суті, іде великомасштабний експеримент, коли ніхто не контролює результатів. А тим часом фірма «ЕМІР» готова хоч завтра взятися за дослідження. Не в ім'я прибутку, не задля слави. Заради здоров'я людського! Та здається: саме в цьому і не зацікавлене Міністерство охорони здоров'я. Може, тому, що у випадку хоча б часткового підтвердження ефективності способів Воробйової доведеться порушувати питання про професійну сумлінність спеціалістів, авторитет яких міністерству не хотілося б піддавати сумніву?

Чи мають сенс наші міркування, сподіваємося зрозуміти з офіційної відповіді Міністерства охорони здоров'я. Сподіваємося також, що цей матеріал не залишиться поза увагою і Комісії Верховної Ради з питань здоров'я людини. Нехай не введе їх в оману поміркована інтонація цієї розповіді. Власними емоціями і емоціями хворих ми жили майже десять місяців, протягом яких займалися справою Воробйової. Зазнали всього — і злетів надії, і падіння у безодню розпачу. До емоцій, як правило, залишалися байдужими всі ті, від кого залежало вирішення питань. І не тільки до наших емоцій, а й до емоцій хворих, які вихлюпнулися у битті шибок та пікетуванні Міністерства охорони здоров'я. Тож наша остання надія — на здоровий глузд і логіку відповідальних осіб міністерства і комісії Верховної Ради.

Марина ДЯТЛОВА.
Наталія МОЛОДЦЕВА.

Просили перевірити

МАЛЕНЬКІ ХИТРОЩІ ВЕЛИКОГО ЖЕБРАКА

«За фахом я газоелектрозварник і за існуючими правилами регулярно проходжу медичний огляд. Та ось вирішив влаштуватися на інше місце роботи. Виявилося, що маю пройти огляд позачергово. Якщо треба, то треба. Я — до медкомісії, а там кажуть: плати гроші. За що? Головний лікар районної лікарні пояснює: у медиків маленька зарплата, тож і вирішено певні служби перевести на госпрозрахунок. Чи законне це рішення?»

Вадим НЕМЧЕНКО.

Ніжин
Чернігівської області.

Ні, не законне. Госпрозрахункові ланки в системі охорони здоров'я дозволено організовувати там, де йдеться не про основні, а про додаткові послуги населенню. Медичний огляд при прийманні на роботу є основною послугою для так званого декретованого контингенту, тобто для людей, які бажають працювати в дитячих закладах, в харчовій промисловості і таке інше. Всім іншим проходити його необов'язково. Якщо ж керівництво підприємства або установи хоче бути впевненим у міцності здоров'я майбутнього працівника, хоч би він і не належав до декретованого контингенту, то має оплатити роботу лікарів. Для самого ж пацієнта такі «огляди» залишаються безплатними.

Лариса КИРИК,
начальник планово-економічного управління Міністерства охорони здоров'я.

Панорама

БІЛЯ ОСТАННЬОЇ МЕЖІ

Тільки-но вгамувалися пристрасті в Чеченській республіці після скасування сумнозвісного указу президента Єльцина, як на південь від Грозного з'явилося нове вогнище напруженості. І виникло воно, як не дивно, після прийняття Верховною Радою Росії гуманного й справедливого, але не до кінця продуманого, Закону «Про реабілітацію репресованих народів». Народи-то шановні парламентарії реабілітували, однак територіальні проблеми, пов'язані з реабілітацією, не розв'язали. Внаслідок маємо на Північному Кавказі ще один міжнаціональний конфлікт, цього разу — інгусько-осетинський.

Як відомо, 1944 року чеченців та інгушів сталінський режим вислав до Сибіру й Середньої Азії, безпідставно звинувативши у співробітництві з фашистськими військами. Повернувшись через тринадцять років за дозволом влади на батьківщину, інгуші довідалися, що деякі їхні землі передані сусідній Північно-Осетинській АРСР. Йдеться про Приміський район, правий берег Владикавказу та південну частину Моздокського району.

Здавалося, що після повної реабілітації наступним логічним кроком було б повернення маленькому інгуському народові відібраних у нього земель. Виявилося, проте, що це нелегко зробити. По-перше, Конституція РРФСР стверджує принцип непорушності існуючих кордонів. Про що, мабуть, забули народні депутати, коли ухвалювали закон. По-друге, осетини також вважають ці землі одвічно своїми. Крім того, заявляють у Владикавказі, 1957 року Чечено-Інгуській АРСР передано три райони Ставропольського краю як компенсацію за відторгнуті території. Врахуйте ще тисячі осетинських родин, переселених насильно на інгуські землі з Грузії у 1944 році, та сто тисяч біженців з Цхінвалі, й одразу стає зрозумілим, що Північна Осетія навряд чи схильна віддавати спірні території. Їй і своїх людей нема куди дівати.

Все це, безперечно, загострює конфлікт. Обидві республіки вже створили збройні загони національної гвардії. У Приміському районі оголошено надзвичайний стан, введено комендантську годину. Ще більше підлив масла у вогонь проведений 1 грудня референдум інгуського народу, на якому понад 90 відсотків голосів віддано за повернення відторгнутих територій. Президія Верховної Ради Північної Осетії відразу оголосила його незаконним, назвала «грубим втручанням у внутрішні справи суверенної республіки».

У відповідь голова виконкому Інгушетії Ісса Кодзоєв заявив осетинам, що «миру ми вам не обіцяємо».

Отже, конфронтація між двома народами наблизилася до останньої межі, за якою — кровопролиття. Поки що найстрашнішого не сталося, бо поміж ворогуючими сторонами розташовані частини союзного МВС. Скільки вони ще контролюватимуть ситуацію? Мабуть, недовго. Вже маємо сумний досвід Нагірного Карабаху.

Де ж шукати виходу з кризи? Поза всяким сумнівом, тільки у переговорах. Як заявив днями депутат РРФСР від Північної Осетії Казбек Доєв, керівникам, старійшинам, представникам громадських організацій двох республік треба негайно сісти за спільний стіл і, зваживши всі «за» і «проти», випрацювати прийнятні для обох сторін рішення.

Слушна пропозиція. От тільки чи зможуть порозумітися в нинішній вкрай напруженій обстановці навіть найбільш шановані представники інгуського та осетинського народів? Як на мене, то в організації й проведенні такого «круглого столу» повинні обов'язково взяти участь керівництво та народні депутати Росії, адже «територіальну кашу» заварили саме вони, а також політичні сили з інших суверенних республік, які прагнуть миру на Кавказі. І робити це слід якнайшвидше, поки не пізно.

Ігор ГРУШКО.

ЧИ ВИЙДЕ РОСІЯ НА РІВЕНЬ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ?

На думку вчених з Російського товариства соціологів, теперішній «соціалізм вільного ринку» (приватизація, біржі, ринкові ціни й водночас існування явної соціалістичної ідеології) триватиме в республіці приблизно до 2005—2008 року. А далі Росія відмовиться від попередніх ідеологічних догм і піде шляхом індустріальних країн Заходу та Сходу, використовуючи досвід Південної Кореї й Сінгапуру.

Втім, на цьому шляху росіян чекає багато труднощів, зокрема, через їхню слабку адаптацію до нових соціально-економічних умов життя.

Але найбільшу тривогу, вважають соціологи, викликає швидко зростаюче відставання республіки від промислово розвинених держав. Великий розрив спостерігається, в основному, по таких показниках: в Росії у 55 разів менша кількість заявок на винаходи, у 12 разів — виробництво електронно-побутової техніки, у 9 разів — промислових роботів, у 7 разів — автомобілів. І список цей можна продовжувати. В цілому ж у 1985—1989 роках республіка відставала від індустріальних країн у 2,6 раза. Збільшується цей розрив і нинішнього року. Стосується це насамперед науки і техніки, зокрема тих галузей, які стануть пріоритетними у XXI столітті: створення нових матеріалів, мікроелектроніки, штучного інтелекту тощо.

Чи існує можливість зупинити такий процес сьогодні, щоб підвищити рейтинг Росії у світовій економіці хоча б через півтора, десятка років? Так, існує, стверджують науковці. Суспільство — єдиний механізм, єдина система. Нинішня винятково увага до політики посилює негативні тенденції в економіці. Тому за орієнтири слід взяти провідні тенденції розвитку цивілізації й використати їх як принципи побудови нової Росії. Такими орієнтирами є заміна політичних пріоритетів економічними, зміцнення міжнародних економічних зв'язків, додержання принципів вільної торгівлі. І якщо все це буде закладено в державну стратегічну програму, то хорошого життя не оминути...

Андрій ДАВИДОВ.
Москва.

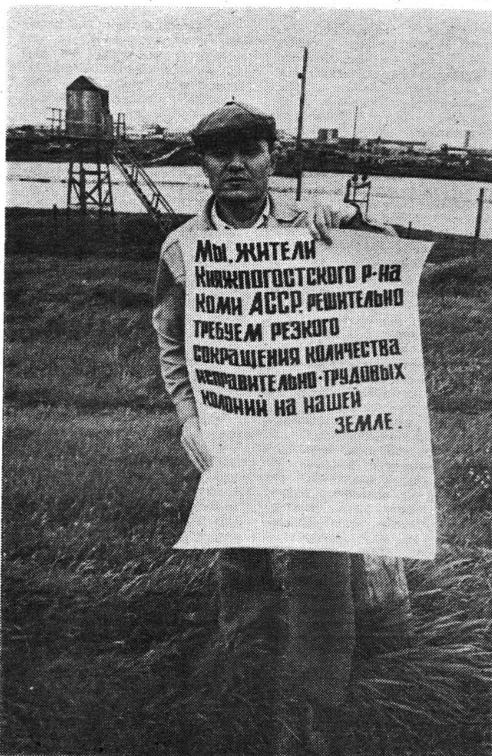
БІШКЕК БЕЗ «ГОРИЗОНТІВ»

У дійсний клопіт вскочив один із жителів столиці Киргизстану, коли вмістив у міській вечірній газеті оголошення: куплю фотоапарат «Горизонт». Цих камер, що вже давно зняті з виробництва, у Бішкеку немає. І не через зазначену причину. Справжню паніку серед столичних ділків, розлад у чітко налагоджений механізм бішкекського товчка нещодавно внесли італійські кінематографісти, запропонувавши 150 американських доларів за «Горизонт» на Алмединському ринку. «Золота лихоманка», викликана такою значною сумою (а за місцевим курсом це сім з половиною тисяч карбованців), спершу звела з розуму фотокореспондентів республіканських видань, потім фотографів-побутовців, потім аматорів фотосправи і, нарешті, просто жителів міста. Адже дійсна вартість камери становить кілька десятків карбованців.

Ажіотажний попит сьогодні перекинувся і на периферію. Там теж гарячково шукають «Горизонт». І надії заповзятливих бізнесменів на те, що саме цей апарат застарілої конструкції допоможе їм вмить забагатіти, не розбити ніякою логікою. Втім, може, й не варто? Якщо припустити, що кожний член знімальної групи придбає не одну камеру на пам'ять, а цілу партію і «зробить гроші» в своїй далекій Італії.

Юрій ПАВЛОВ.
Бішкек.

Фотофакт

Від 30-х років територія Комі АРСР обплутана колючим дротом. Спочатку — сталінських концтаборів, пізніше так званих виправно-трудових колоній. Особливо багато їх у Княжпогостському районі. За шістдесят років тут вирубано тисячі гектарів тайги, сплюндровано багато рік та озер. Тривожна в районі й криміногенна ситуація. Все це змусило депутатів райради створити ініціативну групу по скороченню кількості ВТК на землі Комі. Збираються підписи жителів на підтримку цієї вимоги, члени групи стають у пікети біля колючого дроту. От тільки чи почує їхні голоси емвеесівське начальство у Москві!

Коротко

Указ про посилення виконавчої влади на місцях ухвалив президент Азербайджану Муталібов. Згідно з цим документом, повноваження районних та міських Рад народних депутатів, а також їх виконкомів переберуть на себе голови місцевої виконавчої влади, яких особисто призначатиме президент.

* * *

Всі бажаючі будуть забезпечені в Беларусі земельними ділянками до 1 березня наступного року. Таке рішення прийняла Рада Міністрів республіки. Передбачено, що фермерам виділятиметься до 50 гектарів землі, власникам приватних підсобних господарств — до 1 гектара, а дачники отримають 10 соток.

* * *

Колосальні втрати сільськогосподарської продукції під час її виробництва, перевезення та зберігання мають місце в РРФСР, говориться в доповіді про економічне становище республіки, підготовленій експертами Європейського банку реконструкції та розвитку. Вони підрахували, що нині російський споживач не отримає третину надоєного молока та вирощеної пшениці, половину врожаю картоплі та 14 відсотків м'яса.

* * *

Без'ядерною зоною оголосила свою республіку Верховна Рада Якутської-Саха РСР. Новий статус Якутії забороняє виробництво, розміщення, зберігання й використання ядерної зброї на її території. Не здійснюватимуться тут більше і ядерні вибухи в мирних цілях.

* * *

Наполовину зменшиться кількість студентів у вищих учбових закладах Таджикистану наступного учбового року. Про це заявив заступник республіканського прем'єра Хайруллоєв. Такий урядовий захід, наголосив він, обумовлений невисокою віддачею вузів та нестачею коштів у таджицькому бюджеті. До того ж, підкреслив Хайруллоєв, багато дипломованих спеціалістів не бажають працювати за фахом, віддаючи перевагу роботі в торгівлі.

* * *

100 мільйонів марок планує вкласти Фінляндія в естонську економіку. Ці гроші підуть на фінансування програм з екології, сільського господарства, освіти та транспорту, зокрема на будівництво сучасної автомагістралі «Віа Балтика», яка сполучить Естонію з Латвією та Литвою.

* * *

Перші військові підрозділи, в яких служитимуть юнаки призовного віку, створено у Вірменії. За словами військового комісара республіки генерал-майора Арутюняна, вони підпорядковуватимуться вірменському МВС. Головне завдання цих підрозділів, повідомив генерал, — охороняти громадський порядок у Вірменії, а також захищати її кордони.

РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ І ПРИВАТИЗАЦІ

Ринкові студії

Наша газета приділяє й приділятиме багато уваги питанням роздержавлення і приватизації власності. Вже зазначалося, що альтернативні концепції було зведено до однієї загальної й запропоновано на розгляд парламенту. Проте навіть в остаточному варіанті не було враховано такий аспект цього питання, як комплексність. Що це означає?

А йдеться про те, що має бути розроблена єдина концепція приватизації, демонополізації й розвитку підприємництва. Й впроваджена у життя — інакше, якщо всі зазначені заходи здійснюватимуться по черзі, жоден з них не матиме успіху. Тільки одночасне прийняття й введення у дію всього пакету, — вважають відомі економісти доктори наук Василь СТОЛЯРОВ та Валентин ГАБ, — може дати гарантії успіху. Тож пропонуємо вашій увазі статті, положення яких, на думку авторів, мають стати складовими частинами єдиного пакету ринкових законів.

І. ЯКБИ ТОЙ КАПІТАЛ...

Має бути розроблена єдина концепція приватизації, демонополізації й розвитку підприємництва. Інакше, якщо всі ці заходи здійснюватимуться по черзі, жоден з них не матиме успіху.

Якщо навіть залишити на першому етапі в державному секторі 35 відсотків фондів, виходить, що загальна вартість майна, що підлягає приватизації, становитиме приблизно 310 мільярдів карбованців. Проте грошові ресурси населення, підприємств і зарубіжних інвесторів становлять 120 мільярдів.

Вибірковий аналіз, який базується на інформації Міністерства статистики України, свідчить, що на українському ринку конкуренція відсутня навіть при виробництві одноманітних товарів кількома підприємствами.

Обговорення альтернативних і спільної концепції роздержавлення та приватизації власності на сесії Верховної Ради України й результати цього обговорення дозволяють зафіксувати важливий факт: всі концепції розроблялися локально, без чіткого визначення місця і ролі цього процесу в комплексному механізмі переходу до ринкових відносин, взаємозв'язку цієї проблеми з іншими. Підтвердженням цього висновку є і те, що в початкових варіантах концепцій їхні цілі визначені по-різному і, на наш погляд, неточно і неконкретно.

Ця головна вада всіх концепцій і обумовила причину, яка не дозволила навіть у спільній концепції розробити чіткий сценарій і механізм практичних заходів щодо реалізації процесу роздержавлення та приватизації. А також не дозволила врахувати весь комплекс завдань, які мають бути виконані. До того ж не потрібно ніяких обгрунтувань, щоб спрогнозувати: якщо такий взаємозв'язок не буде враховано, то після проведення роздержавлення і приватизації запропонованими методами можна прийти до ситуації, коли ринковий механізм поки все не буде включений, і недержавні форми власності не стимулюватимуть ефективність виробництва. Адже світовий досвід доводить, що в основі ринкових відносин лежить конкуренція виробників, підтримка і розвиток якої здійснюється в межах антимонопольної політики. Отже, перенесення світового досвіду в повному обсязі на реальний стан економіки республіки неможливе: формування і дія комплексного мотиваційного механізму за таких умов неможливі. До того ж більша частина населення України не має початкового капіталу для участі в процесі роздержавлення і приватизації.

Виходячи з цього висновку, місце і роль процесу роздержавлення та приватизації власності полягають у формуванні комплексного мотиваційного механізму (на основі приватної та інших недержавних форм власності) до продуктивної праці і розвитку вільного підприємництва. Таким чином, мета й реальні соціально-економічні умови диктують завдання концепції, які повинні бути враховані під час розробки сценарію та механізму реалізації процесу роздержавлення та приватизації власності. До них належать:

1. Визначення всіх наявних обсягів фондів, майна, житла і землі, їх вартості та їх частки, що підлягає приватизації.

2. Визначення із загального обсягу власності тієї, що підлягає безплатній приватизації.

3. Вивчення оптимального співвідношення між частками повної платної приватизації фондів і майна та пільгової платної приватизації.

4. Залучення вільних коштів громадян республіки і іноземних інвесторів як під час продажу акцій окремих підприємств, так і під час аукціонного продажу державних підприємств чи майна. Це знизить тиск грошової маси на споживчий ринок і сприятиме швидкому технічному переоснащенню діючих і створенню нових підприємств.

5. Узгодження заходів щодо роздержавлення власності з іншими, які забезпечують перехід до ринкових відносин і розвиток конкуренції.

Таким чином можна уникнути стихійних ситуацій, які могли б призвести до соціальної нестабільності в суспільстві, не допустити впливу наслідків приватизації на стабільність власної грошової одиниці, емісію грошей, розвиток інфляції, забезпечити формування комплексного мотиваційного механізму. Отже, принципи реалізації власності мають бути такими: поєднання платної, пільгової платної і безплатної приватизації власності; забезпечення соціальної справедливості і рівних стартових умов.

Виходячи з того, що інвентаризація фондів, майна, житла і землі потребує значних витрат часу, на першому етапі треба обмежитися тією її частиною, яку можна досить легко визначити. Тож якщо залишити на першому етапі в державному секторі 35 відсотків фондів, виходить, що загальна вартість власності, яка підлягає приватизації, становитиме приблизно 310 мільярдів карбованців. Проте грошові ресурси населення, зарубіжних інвесторів та підприємств в розрахунку на 1992 рік, за визначеннями експертів, становлять 120 мільярдів.

Виходячи з цього, частка державної власності, що підлягає платній приватизації в 1992 році, може бути не більше 39 відсотків. Тому 190 мільярдів карбованців, що залишаються, можна розділити. На кожного громадянина республіки вийде по 3,65 тисячі карбованців. За рахунок безплатної приватизації цієї частки власності має формуватися початковий приватний капітал для надання можливості розпочати підприємницьку діяльність.

Після цього на державному рівні в територіальному розрізі класифікуються за рентабельністю галузі і підприємства — від готелів, туристських організацій, підприємств легкої і харчової промисловості до видобувних галузей та підприємств. Крім цього, все населення республіки розподіляється на категорії: пенсіонерів, дітей до 18 років, інвалідів, працюючих у матеріальному виробництві (у державному й недержавному секторах), військовослужбовців, студентів та учнів. А в засобах масової інформації до всього населення республіки доводиться ця інформація. І пропонується, щоб найактивніша частина населення республіки — працюючі — взяла на себе основну вагу проблем, пов'язаних зі стабілізацією економіки, й погодилася в першу чергу надати можливість найвигідніше розмістити умовні сертифікати пенсіонерів, дітей та інвалідів.

На другому етапі вже починається приватизація частки державної власності за рахунок умовних сертифікатів, які після введення і стабілізації української грошової одиниці та сформування ринку цінних паперів будуть переведені в акції (з правом вільно вилучати та продавати їх на біржах чи одержувати дивіденди на закріпленому підприємстві). Крім цього, вартість умовного сертифікату згідно з курсом, що склався, буде переведено в українські гроші.

На третьому етапі починається залучення вільних грошей населення та іноземних інвестицій. Вони вкладаються у приватизацію за бажанням і з самостійним вибором об'єкта. Пріоритет надається трудовим колективам. Вони самі визначають обсяг внесків своїх працівників, іноземних інвесторів чи інших категорій населення.

Через півроку після початку третього етапу в засобах масової інформації та спеціальних виданнях публікується перелік підприємств, прізвища акціонерів з визначенням їх паїв.

Після проведення цих етапів буде визначено частину фондів та майна чи окремі підприємства, які найменш чи зовсім не приватизувалися. Такі підприємства можуть бути виставлені на аукціонному продажі з залученням грошей тіньової економіки. До того ж це дає можливість визначити напрями державної політики щодо формування оптимальної структури народного господарства і виграти час для підготовки та друку цінних паперів.

Після проведення Фондом державного майна повної інвентаризації державної власності вартість умовного сертифікату, як і вартість державної власності, має уточнитися — тоді можна вважати, що приватизацію здійснено — буде створено критичну вагу, яка надасть можливість у 1993 році розпочати роботу підприємств на основі недержавних форм власності і сформованого мотиваційного.

2. ПЕРЕ… МОНО…

СВІТОВИЙ ДОСВІД І ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Світовий досвід свідчить, що в основі ринкових відносин лежить **конкуренція виробників товарів** (робіт, послуг), підтримка і розвиток якої здійснюється в рамках антимонопольної політики, що базується на правових нормах антимонопольного законодавства. Проте перенесення світового досвіду в повному обсязі на грунт економіки України неможливе.

Чому? По-перше, антимонопольна політика в економічно розвинутих країнах проводиться в демонополізованому господарстві, яке має сталу ринкову інфраструктуру. У нас її ще необхідно створювати, надаючи самостійності об'єднан-

ням, пі…
ціям.
По-др…
законод…
винутих…
і вичер…
щонай…
має …
По-…
суцільн…
По-че…
практич…
питань…
По-п…
нізму…
від кон…
тя і т. і…

Роз…
курен…
ред по…
тільки…

...ННЯ І ПРИВАТИЗАЦІЯ: ЯКИЙ ШЛЯХ ОБРА...

...ння та привати-
...ті полягають у
...комплексного мо-
...механізму (на
...латної та інших
...форм власності)
...вної праці і роз-
...го підприємницт-
...ном, мета й ре-
...льно-економічні
...оть завдання кон-
...инні бути вра-
...ас розробки сце-
...еханізму реаліза-
...роздержавлення
...ї власності. До
...ть:
...чення всіх наяв-
...фондів, майна,
...млі, їх вартості
...я, що підлягає
...ення із загально-
...власності тієї, що
...платній прива-
...ння оптимального
...ння між частками
...ної приватизації
...йна та пільгової
...ватизації.

...ГОЙ ...І...

...ення вільних кош-
...республіки і
...інвесторів як під
...у акцій окремих
..., так і під час
...продажу держав-
...сть чи майна.
...тиск грошової
...оживчий ринок і
...швидкому тех-
...еоснащенню ді-
...оренню нових під-

...ення заходів що-
...жавлення власнос-
...и, які забезпечу-
...до ринкових від-
...озвиток конкурен-

...ном можна уник-
...них ситуацій, які
...ивести до соціа-
...більності в сус-
...допустити впли-
...приватизації на
...власної грошо-
...емісію грошей,
...фляції, забезпе-
...ування комплекс-
...заційного меха-
...принципи реа-
...сності мають бути
...дання платної,
...латної і безплат-
...зації власності;
...соціальної спра-
...рівних стартових

...з того, що ін-
...фондів, майна,
...землі потребує
...трат часу, на пе-
...треба обмежити
...частиною, яку мо-
...легко визначити.
...залишити на пер-
...в державному
...відсотків фондів,
...що загальна вар-
...ті, яка підля-
...зації, становити-
...310 мільярдів
.... Проте грошові
...селення, зарубіж-
...та підприємств
...ку на 1992 рік,
...ими експертів,
...120 мільярдів.
...з цього, частка
...власності, що під-
...приватизації
...може бути не
...відсотків. Тому
...дів карбованців,
...ються, можна роз-

ділити. На кожного громадянина республіки вийде по 3,65 тисячі карбованців. За рахунок безплатної приватизації цієї частки власності має формуватися початковий приватний капітал для надання можливості розпочати підприємницьку діяльність.

Після цього на державному рівні в територіальному розрізі класифікуються за рентабельністю галузі і підприємства — від готелів, туристських організацій, підприємств легкої і харчової промисловості до видобувних галузей та підприємств. Крім цього, все населення республіки розподіляється на категорії: пенсіонерів, дітей до 18 років, інвалідів, працюючих у матеріальному виробництві (у державному й недержавному секторах), військовослужбовців, студентів та учнів. А в засобах масової інформації до всього населення республіки доводиться ця інформація. І пропонується, щоб найактивніша частина населення республіки — працюючі — взяла на себе основну вагу проблем, пов'язаних зі стабілізацією економіки, й погодилася в першу чергу надати можливість найвигідніше розмістити умовні сертифікати пенсіонерів, дітей та інвалідів.

На другому етапі вже починається приватизація частки державної власності за рахунок умовних сертифікатів, які після введення і стабілізації української грошової одиниці та сформування ринку цінних паперів будуть переведені в акції (з правом вільно вилучати та продавати їх на біржах чи одержувати дивіденди на закріпленому підприємстві). Крім цього, вартість умовного сертифікату згідно з курсом, що склався, буде переведено в українські гроші.

На третьому етапі починається залучення вільних грошей населення та іноземних інвестицій. Вони вкладаються у приватизацію за бажанням і з самостійним вибором об'єкта. Пріоритет надається трудовим колективам. Вони самі визначають обсяг внесків своїх працівників, іноземних інвесторів чи інших категорій населення.

Через півроку після початку третього етапу в засобах масової інформації та спеціальних виданнях публікується перелік підприємств, прізвища акціонерів з визначенням їх паїв.

Після проведення цих етапів буде визначено частину фондів та майна чи окремі підприємства, які найменш чи зовсім не приватизувалися. Такі підприємства можуть бути виставлені на аукціонному продажі з залученням грошей тіньової економіки. До того ж це дає можливість визначити напрями державної політики щодо формування оптимальної структури народного господарства і виграти час для підготовки та друку цінних паперів.

Після проведення Фондом державного майна повної інвентаризації державної власності вартість умовного сертифікату, як і вартість державної власності, має уточнитися — тоді можна вважати, що приватизацію здійснено — буде створено критичну вагу, яка надасть можливість у 1993 році розпочати роботу підприємств на основі недержавних форм власності і сформованого мотиваційного.

2. ПЕРЕМОЖЕМО МОНОПОЛІЗМ?

СВІТОВИЙ ДОСВІД І ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Світовий досвід свідчить, що в основі ринкових відносин лежить конкуренція виробників товарів (робіт, послуг), підтримка і розвиток якої здійснюється в рамках антимонопольної політики, що базується на правових нормах антимонопольного законодавства. Проте перенесення світового досвіду в повному обсязі на грунт економіки України неможливе.

Чому? По-перше, антимонопольна політика в економічно розвинутих країнах проводиться в демонополізованому господарстві, яке має сталу ринкову інфраструктуру. У нас її ще необхідно створювати, надаючи самостійності об'єднанням, підприємствам, організаціям.

По-друге, антимонопольне законодавство економічно розвинутих країн є розгалуженим і вичерпним, а ми матимемо щонайбільше один закон, який має [illegible] базові.

По-[illegible]є, на [illegible]ому ринку суцільний дефіцит.

По-четверте, на Україні практично відсутні фахівці з питань демонополізації.

По-п'яте, у нас немає механізму захисту населення саме від конкуренції, а це безробіття і т. ін.

ЯК СТВОРИТИ КОНКУРЕНЦІЮ?

Розвиток і підтримка конкуренції мають іти насамперед **по горизонталі**, але не тільки. Ще — за рахунок **розвитку конкуренції по вертикалі**, суть якої полягає в стимулюванні економічними методами (податками, кредитами, дотаціями, централізованими капіталовкладеннями, цінами і т. ін.) виробників-монополістів з метою підвищення їхнього впливу чи зайняття ними домінуючого становища на ринках більш високого рівня (союзний — європейський — світовий). Ще один шлях — випередження зарубіжних конкурентів у використанні нових досягнень науково-технічного прогресу. Отже, монополісти існуватимуть.

Звичайно, державі тоді слід робити все для закупівлі товарів за кордоном з метою підтримки тієї ж таки конкуренції. Це — один із засобів **державного регулювання** економіки. Антимонопольна політика має будуватися таким чином, щоб під дію антимонопольного законодавства потрапляли тільки ті монополісти, які в своїй діяльності користуються **неекономічними методами.** Застосування цих методів має кваліфікуватись як недобросовісна конкуренція з відповідними наслідками.

ОСНОВИ ДЕМОНОПОЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Вибірковий аналіз, який базується на інформації Міністерства статистики України, свідчить, що на українському ринку конкуренція відсутня навіть при виробництві одноманітних товарів кількома підприємствами (телевізори, холодильники, пральні машини та інші), що підтверджується їх дефіцитом на споживчому ринку. З 380 підприємств, що виробляють понад 850 видів промислової продукції, 51,8 відсотка є єдиним виробником на Україні. В цілому в господарстві республіки більш як 90 відсотків монопольних організаційних структур.

Отже, необхідно провести процеси демонополізації у тісному взаємозв'язку й одночасно. Так, при реєстрації початку підприємницької діяльності обов'язково потрібно обумовити форму власності і пройти державний контроль на рівень монополізації створюваного виробничого чи іншого господарського суб'єкта.

Виходячи з нової політичної ситуації, в першу чергу необхідно уточнити прийняті парламентом економічні закони, визнавши в законі «Про власність» приватну власність, і на цій основі скоригувати правові норми інших законів.

Унаслідок складності і трудомісткості розробки всього антимонопольного законодавства в законі «Про демонополізацію економіки, обмеження монополістичної діяльності та розвиток конкуренції» слід визначити правові норми про: основи демонополізації управління та господарської діяльності, державні органи і контроль за демонополізацією, відповідальність за порушення положень закону, механізм вилучення прибутку та накладання штрафів у разі порушення закону, відшкодування збитків суб'єктам, що їх зазнали внаслідок застосування до них монополістичних дій чи недобросовісної конкуренції. На основі положень цього закону має розроблятися річна програма демонополізації економіки.

Організаційне забезпечення має починатися із створення антимонопольних органів, які матимуть територіальні (обласні) структури. Ними створюються комісії з питань обгрунтування демонополізації конкретних суб'єктів і розробки планів демонополізації цих суб'єктів з визначенням обсягів, етапів і строків. На основі планів розробляються галузеві, регіональні (з галузевим розрізом) програми, що стануть базою для формування республіканської програми. Для здійснення цих заходів необхідно готувати фахівців.

ПРАК...
РОЗВИТ...
ТА СТА...

Перш...
кі пропо...
лимо во...
кладанн...
зидентом...
обладна...
газопро...
город. ...
аспекти...
мічний. ...
дає мож...
сновок, ...
винутій...
економі...
приватн...
ні інтер...
ють прі...
ми віль...
бізнесм...
Україні...
так сам...
усім і р...
ституціє...
законам...
Яким...
цього?

Відом...
мислові...
виробля...
(наприк...
залізна...
для го...
нижча...
гів, що...
маючи...
рішення...
сягів ви...
нопроду...
сотків. ...
ки:

— ви...
ків про...
тей, що...
фундам...
реоздро...
повному...

— в...
держав...
формув...
публіка...
продук...

— у...
ним н...
продук...
межі р...
появи...
ться...
нізм, п...
ків до...
основно...
ганцю, ...
підвищ...
Крім ц...
ливість...
цю про...
публіка...

Зниж...
жу цієї...
ми рес...
привед...
ни на...
почнут...
логічні...

• До т...
ки дер...
налагод...
митного...
гатьох...
вого ви...
ри, х...
машин...
мати м...
можли...

Ще...
прямо...
ції є п...
примус...
приємс...
совим...
шення...
ще пит...
ся тіл...
кваліф...

РЕ...

Дер...
в ек...
країна...
тивніш...
моноп...
добрось...
виробн...

Голос України

...: ЯКИЙ ШЛЯХ ОБРАТИ

...ОЖЕМО ...ОЛІЗМ?

...ствам, організа-
... антимонопольне
... економічно роз-
... є розгалуженим
... а ми матимемо
... один закон, який
...ов
...на ...ому ринку
...фіцит.
... на Україні
...ідсутні фахівці з
...онополізації.
... нас немає меха-
... населення саме
...і, а це безробіт-

...ТВОРИТИ ...УРЕНЦІЮ?

...і підтримка кон-
...ють іти насампе-
...зонталі, але не
... — за рахунок **розвитку конкуренції по вертикалі**, суть якої полягає в стимулюванні економічними методами (податками, кредитами, дотаціями, централізованими капіталовкладеннями, цінами і т. ін.) виробників-монополістів з метою підвищення їхнього впливу чи зайняття ними домінуючого становища на ринках більш високого рівня (союзний — європейський — світовий). Ще один шлях — випередження зарубіжних конкурентів у використанні нових досягнень науково-технічного прогресу. Отже, монополісти існуватимуть.

Звичайно, державі тоді слід робити все для закупівлі товарів за кордоном з метою підтримки тієї ж таки конкуренції. Це — один із засобів **державного регулювання** економіки. Антимонопольна політика має будуватися таким чином, щоб під дію антимонопольного законодавства потрапляли тільки ті монополісти, які в своїй діяльності користуються **неекономічними методами**. Застосування цих методів має кваліфікуватись як недобросовісна конкуренція з відповідними наслідками.

ОСНОВИ ДЕМОНОПОЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Вибірковий аналіз, який базується на інформації Міністерства статистики України, свідчить, що на українському ринку конкуренція відсутня навіть при виробництві одноманітних товарів кількома підприємствами (телевізори, холодильники, пральні машини та інші), що підтверджується їх дефіцитом на споживчому ринку. З 380 підприємств, що виробляють понад 850 видів промислової продукції, 51,8 відсотка є єдиним виробником на Україні. В цілому в господарстві республіки більш як 90 відсотків монопольних організаційних структур.

Отже, необхідно провести процеси демонополізації у тісному взаємозв'язку і одночасно. Так, при реєстрації початку підприємницької діяльності обов'язково потрібно обумовити форму власності і пройти державний контроль на рівень монополізації створюваного виробничого чи іншого господарського суб'єкта.

Виходячи з нової політичної ситуації, в першу чергу необхідно уточнити прийняті парламентом економічні закони, визнавши в законі «Про власність» приватну власність, і на цій основі скоригувати правові норми інших законів.

Унаслідок складності і трудомісткості розробки всього антимонопольного законодавства в законі «Про демонополізацію економіки, обмеження монополістичної діяльності та розвиток конкуренції» слід визначити правові норми про: основи демонополізації управління та господарської діяльності, державні органи і контроль за демонополізацією, відповідальність за порушення положень закону, механізм вилучення прибутку та накладання штрафів у разі порушення закону, відшкодування збитків суб'єктам, що їх зазнали внаслідок застосування до них монополістичних дій чи недобросовісної конкуренції. На основі положень цього закону має розроблятися річна програма демонополізації економіки.

Організаційне забезпечення має починатися із створення антимонопольних органів, які матимуть територіальні (обласні) структури. Ними створюються комісії з питань обгрунтування демонополізації конкретних суб'єктів і розробки планів демонополізації цих суб'єктів з визначенням обсягів, етапів і строків. На основі планів розробляються галузеві, регіональні (з галузевим розрізом) програми, що стануть базою для формування республіканської програми. Для здійснення цих заходів необхідно готувати фахівців.

ПРАКТИЧНІ ДІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ ТА СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ

Перш ніж викласти деякі пропозиції, давайте осмислимо всім відомий факт накладання американським президентом вето на поставку обладнання для будівництва газопроводу Уренгой — Ужгород. У цьому факті є два аспекти: політичний і економічний. Політичний аспект дає можливість зробити висновок, що в економічно розвинутій державі з ринковою економікою, яка базується на приватній власності, державні інтереси законодавчо мають пріоритет над інтересами вільних підприємців чи бізнесменів. У незалежній Україні державні інтереси так само мають бути над усім і регламентуватися Конституцією та відповідними законами.

Якими будуть вигоди від цього?

Відомо, що в деяких промислових галузях України виробляється монопродукт (наприклад, марганцева і залізна руда), потреба якого для господарства України нижча в 3—4 рази від обсягів, що видобуваються. Приймаючи на державному рівні рішення про скорочення обсягів виробництва таких монопродуктів хоча б на 10 відсотків, матимемо такі наслідки:

— вивільниться 10 відсотків промислових потужностей, що дасть змогу провести фундаментальне технічне переозброєння виробництва при повному його зупиненні;

— включиться механізм державного регулювання при формуванні насиченого республіканського ринку цією продукцією;

— у комплексі з державним квотуванням обсягів продукції, яка продається за межі республіки, за рахунок появи конкуренції формується мотиваційний механізм, що стимулює виробників до глибшого вилучення основного компонента (марганцю, заліза) із руди, тобто підвищення якості продукції. Крім цього, з'являється можливість відпустити ціни на цю продукцію в межах республіканського ринку.

Зниження обсягів продажу цієї продукції за межами республіканського ринку приведе до підвищення її ціни на ринках інших держав, почнуть вирішуватись екологічні проблеми.

• До того ж, за рахунок тільки державного квотування і налагодження ефективного митного контролю щодо багатьох видів продукції масового виробництва (телевізори, холодильники, пральні машини та ін.) можна отримати майже ті наслідки, які можливі щодо монопродуктів.

Ще одним важливим напрямом розвитку конкуренції є прийняття рішень щодо примусового подрібнення підприємств-монополістів з масовим характером, проте рішення з усіх викладених вище питань мають прийматися тільки на базі висновків кваліфікованої комісії.

РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН

Державне регулювання цін в економічно розвинутих країнах є одним із найефективніших засобів обмеження монополістичних дій та недобросовісної конкуренції виробників-монополістів, що надає можливості мати стабільний споживчий ринок. У Франції державним регулюванням цін і ціновою конкуренцією займається спеціальний департамент міністерства економіки, фінансів і бюджету, в якому 500 співробітників і 3 тисячі контролерів по всій країні. Під егідою спілки споживачів проводиться цінова експертиза промислової продукції і товарів народного споживання (послуг), ціна яких зростає. В Японії державою регулюється 20 відсотків цін, в Австрії — 10, Фінляндії — 20, країнах Європейської економічної співдружності — 15 відсотків (на продукцію сільського господарства — 88,97 відсотка, до того ж над національними органами). Цей досвід дає право зробити висновок, що в дестабілізованій економіці республіки, особливо на перехідному етапі, потрібно регулювати значно більший відсоток цін, що допоможе стабілізувати ринок. Але вести це регулювання потрібно новими методами, не обмежуючись централізованим ціноутворенням. Існують декілька варіантів.

Форма **регульованого конкурентного ринку** характерна для виробництва та постачання стратегічно важливими видами продукції. Державне регулювання зводиться до централізованого формування цін на основі визначення рівня рентабельності, що стимулює розвиток стратегічно важливих для всієї економіки галузей і виробництв.

Патерналістський ринок доцільно формувати при необхідності державної підтримки окремих галузей чи виробництв як в умовах вільних, так і регульованих цін. Ця форма організації застосовується тоді, коли необхідно знизити ціни по відношенню до необхідних витрат при постачанні продукції для окремих споживачів (електроенергії в сільську місцевість, дотацій пенсіонерам, інвалідам тощо).

Засобом державного регулювання в зонах діяльності монополій виступає **нормативно-розрахункова ціна**, що характерно для **регульованого монопольного ринку**. Ці ціни визначаються на основі фактичних витрат виробництва, податкових та інших відрахувань, платежів за кредит, а також нормативного обсягу прибутку, що забезпечує розширене відтворення і формування фондів. Такий підхід використовується в електроенергетиці США.

Вільний ринок характеризується найменшим рівнем регулювання і може формуватися в сферах дії підприємств-монополістів, які не впливають суттєво на забезпечення головних потреб споживача.

* * *

Викладене бачення шляхів формування ринкових відносин у реальних умовах економіки України потребує також вирішення проблеми кількісного визначення диспропорцій, які склалися в господарстві республіки. Це дасть можливість обгрунтовано проводити антимонопольну політику з вирішенням ще одного завдання — зміни структури господарства таким чином, щоб вона була соціально орієнтована. Вирішення цих двох проблем у взаємозв'язку дає основу для розв'язання всіх інших, у тому числі проблеми конвертованості власної грошової одиниці.

Василь СТОЛЯРОВ,
доктор економічних наук;

Валентин ГАБ,
доктор економічних наук.

РАХУВАТИ МОЖНА ПО-РІЗНОМУ

Прочитав статтю в «ГУ» «Розрахунки свідчать», в якій автори-економісти стверджують, що безоплатна приватизація з допомогою виданих усім сертифікатів призведе до надмірного напливу на ринок вільних грошей (до 20,8 мільярда карбованців). І, це, на їх думку, викличе велику інфляцію, зменшить кількість грошей, що йдуть на інвестиції, а отже, призведе до розвалу виробництва.

Вважаю, що автори помиляються, оскільки не враховують очевидної істини: після приватизації істотно зміниться структура ринку. Він не звузиться, як вважають автори статті, у зв'язку зі спадом виробництва товарів, а навпаки, значно розшириться за рахунок надходження на вільний ринок засобів виробництва, природних ресурсів тощо. Крім того, не можна вважати, що правління акціонерних підприємств будуть настільки необачними, що весь прибуток роздаватимуть у вигляді дивідендів, не залишивши потрібних сум для модернізації та розвитку виробництва, щоб забезпечити собі належну конкурентоспроможність.

Крім того, у людей, коли вони стануть справжніми господарями виробництва, відразу зміниться психологія, бо саме життя вимагатиме від них думати про своє майбутнє та майбутнє своїх дітей. Тобто психологія пролетаря зміниться на психологію хазяїна. Ось цієї зміни шановні економісти і не врахували.

Володимир ШЕЛУДЬКО.
Біла Церква,
Київська область.

КОМУ ЦЕ ВИГІДНО?

Взятися за перо мене змусила стаття «Розрахунки свідчать», надрукована в «Голосі України» за 26 жовтня 1991 року. Бо після її прочитання я прийшов до думки, що її автори — доктор та кандидати економічних наук — відстоюють, щоб віддати державну власність тіньовикам, оскільки гроші, до яких вони так апелюють, знецінюються, а основні виробничі фонди — ні. Віддати їх чесним людям неможливо, бо вони бідні.

Тому давайте розберемося, що потрібно робити. Отже, продавати чи роздавати? Ми вже знаємо, що в основної маси людей грошей немає. Здати в оренду? Знову ж таки, триватиме це дуже довго, бо не всі колективи відразу підуть на це, і ми ще довго житимемо погано. Залишається єдиний варіант — безплатний.

Віддавати державну власність окремим громадянам чи всім без винятку? Думаю, що всім без винятку, бо нагромаджувалася вона не одним поколінням. І, нарешті, потрібно прийняти таке рішення, згідно з яким приватизації підлягали б усі виробничі фонди. Бо навіть поганий господар краще за байдужого адміністратора.

П. ТКАЧ.
Донецьк.

Жарт номера

В історичному змаганні двох систем перемогу здобула талонно-купонна система.

Микола ЛЕВИЦЬКИЙ.
Херсон.
Мал. Володимира АДАМОВИЧА.

З ГЛИБОКОЮ СКОРБОТОЮ

Некролог

Унаслідок тяжкої й тривалої хвороби на 70-му році трагічно обірвався життєвий шлях С. Радянського.

У нелегкий, буремний час випало жити йому. Громадянська війна, колективізація, освоєння цілини, спорудження БАМу, відбудова та перебудова — далеко не повний перелік яскравих сторінок його біографії.

С. Радянський народився в Москві в 1922 році. То був важкий час побудови народного господарства на руїнах капіталістичної економіки.

З юних років він очолив авангард світового революційного процесу, неухильно боровся за перемогу теорії над практикою. І навіть наприкінці 80-х, незважаючи на похилий вік і підірване здоров'я, намагався бути попереду комуністичного руху планети.

Постійні труднощі і випробування не пройшли для нього даремно. Останнім часом С. Радянський важко занедужав, злоякісні пухлини паралізували усі життєво важливі органи. Кризи не приннялися, і навіть болісна операція з ампутації розуму, честі і совісті не привела до одужання. Він помер.

Світла пам'ять про Союз Радянський вічно житиме у наших серцях.

Група панів.
Прийняв по факсу
Прокіп ТИШУН.

Пуп землі

У ПОШУКАХ

У НАС іще є ентузіасти. І це тим більше дивно, що їх викорчовували на державному рівні. Здавалося, внаслідок цього вони мають зникнути, як справжня банкнота у купі фальшивих. Але загадка природи: вони є! І їх стали помічати.

У мене навіть один знайомий на прізвище Крохмаль— ентузіаст. Він спеціалізується на захисті навколишнього середовища.

Років два тому я зустрів його страшенно заклопотаним. Він кудись поспішав. «Щось трапилося?» — запитую.

Він різко зупинився, озирнув мене з ніг до голови і, мабуть, зробив висновок, що я здатний дещо зрозуміти.

— Ти знаєш, що в нашому місті забрудненість повітря перевищує норму?

— Та чув щось подібне...— згодився я.

— Хоча в нас і немає шкідливих виробництв! Все — за рахунок вихлопних газів. Що, на твою думку, треба робити? Яких заходів ужити?

— Ну... — протяг я невпевнено, — збудувати об'їзні шляхи для вантажного транспорту, обмежити продаж пального і виїзд автомобілів на вулицю...

— Може бути. Але як окреме, деталь. Ми звикли мислити в рамках прямолінійної логіки! А вона інколи не має нічого спільного зі справжньою наукою.

— А ти що б запропонував? — поцікавився я, з досвіду знаючи, що всі справжні ентузіасти найохочіше слухають самих себе.

— Збільшити виробництво і продаж пива! — сказав він і переможно подивився на мене.

Признатися, я був здивований. Можна сказати, отетерів. Цей душевний стан, мабуть, відбився на моєму обличчі, тому Крохмаль з тріумфом продовжив:

— Що, не сподівався? Шлях до істини іноді починається не там, де ми шукаємо. Зараз поясню зв'язок. Я теж спочатку думав приблизно так, як ти. Але потім вирішив провести невелике соціологічне дослідження. Попросив допомогти старшину ДАІ Меланченка. Ми стали ввечері на перехресті вулиць Капустяної і Карла Маркса. Зупиняли всі приватні машини поспіль. І що б ти думав? З двадцяти — п'ятнадцять водіїв моталися містом у пошуках пива! Тобто сімдесят п'ять відсотків! За вечір вони об'їжджали по дванадцять — п'ятнадцять торговельних точок, поки не купували або не переконувалися, що пива ніде немає! Чоловіки-пиволюби безбожно загазовують наше місто. Через кілька пляшок пива! Який можна зробити з цього висновок?

— Пожвавити пропаганду тверезого способу життя. Щоб чоловіки пили, приміром, ситро, а не пиво! — бовкнув я перше, що спало на думку. На думку спала соціальна рецептура часів боротьби із зеленим змієм. — І сиділи б удома,— додав я вже з меншою впевненістю.

Крохмаль подивився на мене зі співчуттям:

— Додай ще: грали безалкогольні весілля й тому подібне!.. Дурниці! Треба йти назустріч людським потребам. І тоді все стане на свої місця.

— Не зрозумів.

— Що ж тут розуміти?! Ми збільшуємо виробництво пива, воно регулярно надходить у торговельну мережу, його не треба вишукувати, влаштовуючи гонки по місту. І от— пересічний автолюбитель, купивши в першій-ліпшій крамниці кілька пляшок, може вгомонитися. Він іде додому і п'є своє пиво. Після цього за кермо йому сідати не можна. І повітря над містом залишається чистим! Зрозумів? Усе геніально просто.

— Ага! — вигукнув я. — А що, непогана ідея!..

— Ідея блискуча, тому що вона правильна, — підтвердив Крохмаль. — Зараз я їду втілювати її в життя. Вибач, мені ніколи: чекає група депутатів міської Ради. Ми хочемо підготувати запит на чергову сесію, в якому має бути прямо представлений зв'язок між загазованістю міста й недостатнім виробництвом пива. Бувай!

І Крохмаль швидко закрокував до міської Ради.

Потім я краєм вуха чув, що на підтримку групи депутатів було влаштовано демонстрацію школярів-природолюбів. Вони вимагали збільшення виробництва пива і тим самим — зменшення шкідливих викидів у атмосферу.

І нарешті, науковий підхід переміг, і в місті оголосили, що найближчим часом буде збільшено виробництво пива.

Я так і не встиг зрозуміти, краще стало дихати чи ні, коли знову зустрів ентузіаста-природолюба Крохмаля. Він, як завжди, поспішав.

Я не нав'язувався, але мені було цікаво: що показують аналізи?

— Е, не питай! — змахнув рукою Крохмаль.— Несе таку гидоту, що ні пером описати, ні хімічною мовою сказати.

— Що, загазованість не зменшується?

— Ти про що?

— Та про повітря ж! У нашому місті...

— При чому тут повітря? Хіба не чув — як на зло, прорвало каналізаційний колектор. Чомусь різко збільшився обсяг стоків... Тепер у річці в межах міста купатися просто неможливо.

— А чому прорвало?

— Тому, що він старий, як світ. Будувався казна-коли. Варто було обсягу стоків зрости, як...

— А може, стоків побільшало через те, що зросло виробництво пива? — висловив я здогад.

Крохмаль на хвильку замислився. Потім рішуче струснув головою:

— Ні! Це надто примітивне пояснення.

— Але ж треба щось робити! І негайно. Хочеться покупатись. Попереду літо.

— Звичайно, в порядку профілактики можна б рекомендувати населенню плинний графік користування каналізацією... — розмірковував він уголос, — поки не збудуємо новий колектор і перекачувальну станцію. Але в нашому місті споконвіку не вистачає цегли... О! Місту потрібен цегельний завод! Таким чином ми збережемо навколишнє середовище і поліпшимо житлові умови громадян!..

Недавно я знову зустрів Крохмаля. Він був бадьорий і діяльний.

— Ну, що, — сказав він після привітання, — почистішала річка, правда ж?

— Та ніби, — згодився я, хоча після останнього забруднення забув до неї дорогу.

— А все новий колектор!— похвалився він і протер рукою очі. Видно, в них потрапила пилюка. З того часу, як у нас відкрився цегельний завод, над містом постійно висить густа цегляна курява. Технологія виявилась чи застарілою, чи недосконалою...

Я лунко продув ніздрі. Ця клята пилюка так і лізе в ніс!..

— А знаєш, — сказав я. — Тобі не здається, що було б краще, якби пиволюби продовжували мотатися в пошуках пива?..

Павло СТОРОЖЕНКО.
Полтава.

Пародія

ДРУГЕ ДИХАННЯ

О поети! Ви коні планети
В бистралетній кареті
часу!..

Степан КРИЖАНІВСЬКИЙ.
Із книги «ЛІТОПИС».

О поети! Ви коні планети
В бистролетній кареті часу!..
І допоки ви будете в леті,
Я себе в холодку попасу.
Підтоптався, на жаль, мій
жеребчик
І своє вже давно відгасав.
Постривайте, він щось мені
шепче:
«Відпусти погуляти. Асса!..»
Розгнуздати чи ні, завагався:
Необачно пускатися в путь...
Хтозна, звідки карета
взялася,
А поети, мов клячі, сопуть.
— О поети! Ви, коні
планети,
Ну, прийміть мене знову,—
молю.
Бо карету пошлю до кювету:
І в колеса дрючок устромлю.

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

Альтернативні думки

● Оголосимо війну злочинності і пересадимо усіх демократів!

● Ніколи не міняв своєї думки, бо ніколи її не мав.

● У нас усі одержують по праці, інша річ — що?!

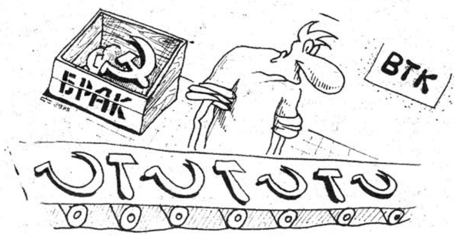
● Якщо ви побачили недоліки, це означає, що ви не туди дивилися.

● Легше взагалі не пити, ніж не пити.

● Чортові і в пеклі рай.

● Ламати ми навчилися набагато краще, ніж вони — будувати!

Олександр ПЕРЛЮК.
Кіровоград.

Сповідальня «Куреня»

ЛІВША

І треба ж такому трапитись! Перехрестилася лівою рукою. А батюшка Герасим кажуть:

— У нашій церкві лівою не хрестяться!

Господи, що ж його робити? Цілий вік хрестилася правою, а це чорт штовхнув лівою. Правда, вміла я хреститися і лівою і правою. Дивлячись перед ким.

Дуже хотілося мені бути директором школи.

— А ти лівою рукою щось можеш робити? — спитали мене в райкомі.

— Завжди готова!

І призначили. І працювала я, як веліло начальство. Лівою рукою навчилася крутити державні справи навіть краще, ніж правою.

Аж тут дзвонять:

— Партквиток здайте, підіть до батюшки Герасима, перехрестіться, попросіть благословення — тоді й надалі будете директором школи!..

Так і зробила. І треба ж такому статися: перехрестилася за звичкою лівою, а воно потрібно правою.

Господи поможи, Духу Святий, навчи хреститися правою! Так хочеться бути директором. І керувати. І сіяти й надалі мудре, добре, вічне...

Записав
Арсен ВЕСЕЛИХ.
Вінницька область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

НА ПЕРЕДОВІЙ ТАЄМНОГО ФРОНТУ

донесення старого розвідника Президентові неіснуючої держави

Шановний Президенте!

Слухаючи ваші вікопомні виступи про те, що в Україні от-от розпочнеться громадянська війна, я, Павло Підпільненко, розвідник на пенсії, зрозумів: моє місце не вдома, біля телевізора, а на передовій таємного фронту. І вирішив у цьому донесенні поінформувати вас про ситуацію у нашому регіоні.

В результаті уміло проведених оперативних заходів я вже маю деяку інформацію, якою вважаю своїм обов'язком з вами поділитися.

Перш за все доводжу до відома Центру (тобто вас і ваших помічників), що мені вдалося виявити у нашому мікрорайоні серйозний осередок громадянського конфлікту. Ним виявився горілчаний відділ «Гастроному № 3» і черга біля нього. Тут щодня спалахує справжня громадянська війна між «червоними» та «білими». Себто між шанувальниками «червоного» і любителями «білої». Щоправда, продавцеві відділу М. Куріпко ось уже десятий день вдається гасити конфлікт, повторюючи, що товару не буде. Тоді воюючі сторони, ніжно згадуючи вас і ваших родичів, розходяться з миром, що дозволяє мені вкотре пересвідчитися: недаремно, мій Президенте, на Заході вас вшановують як визначного миротворця. До речі, маю до вас невелику пропозицію: якщо це справді війна, то чи не час вашим указом встановити бойові відзнаки.

Приміром, медаль «За взяття «Московської» чи орден «За героїчну оборону «Таврии»? А втім, вам видніше. Мені ж поки вдалося достеменно встановити, що громадянська війна, тобто війна між громадянами, вже давно точиться також біля м'ясних, молочних, тютюнових та інших прилавків, щоправда, лише у тих рідких випадках, коли там щось продають.

Але то ще не все. Мені вдалося виявити, що народ почав зводити укріплення. Так, усі мої сусіди вечорами риють погреби, буцімто під картоплю. Але, погодьтеся, дурне діло запасатися картоплею, коли ви, мій Президенте, обіцяєте нам швидке наповнення прилавків і гуманітарну допомогу із Заходу. От я і зробив закономірний висновок, що в них у мішках ніяка не картопля, а справжнісінькі боєприпаси (сусіди так їх і називають — «припаси»).

Атакувати ж у вас уже є чим: люди запасаються перевіреною зброєю усіх громадянських воєн — пляшками з пальною сумішшю. Бо тоді як інакше витлумачити, приміром, заяву мого сусіда Чепіжного, який відверто сказав: «Теща з села кілька пляшок передала — аж горить!».

Але пляшки з вибухівкою — то ще не весь арсенал. Про це свідчить, зокрема, і те, що останнім часом у нас в народі став дуже популярним вислів: «Дай прикурити від ствола». І хоч деякі дезинформатори пояснюють, що так кажуть, бо, мовляв, сірників у магазинах катма, але я переконаний: «ствол» — це ніяка не сигарета, а саме зброя. Спитаєте, звідки в людей зброя? Відповім: її завозять закавказці, яких останнім часом у наших краях значно побільшало. Днями на ринку один з них мені прямо запропонував: «Дарагой, гранаты хочэш?» Причому, безперечно, мав на увазі саме бойову гранату, бо жодний фрукт ще не продавався у нас «по пятдэсят рублэй за штука».

Але готуються до війни не лише окремі громадяни, а й цілі установи та організації. Зокрема, торговельники, які останнім часом замість того, щоб продавати товар населенню, нагромаджують на складах ящики незрозумілого вмісту. Не пасуть задніх і на хімкомбінаті «Червоний пестицид». Нібито через брак вагонів уже півроку не вивозиться готова продукція, а отже, створюється могутній арсенал хімічної зброї. Тим більше ядерна зброя вже є: реактор нашої АЕС в аварійному стані і от-от має вибухнути.

Так що, як бачите, мій Президенте, ви цілком маєте рацію, і громадянська війна у нас ось-ось має розпочатися. Про це, безперечно, свідчить усе, про що я вам повідомив вище. Для того щоб зібрати цю інформацію, довелося добряче попотіти. Але тільки одного мені, старому розвідникові, так і не вдалося з'ясувати: хто і проти кого воюватиме? Бо, приміром, національний конфлікт у нашому регіоні навряд чи можливий: всі мої сусіди мають українські прізвища, розповідають російською мовою єврейські анекдоти про чукчів, часом докидаючи татарське: «кончай базар!»

Тому, мій Президенте, уклінно вас прошу: назвіть якнайшвидше ворожі сторони. Тоді моя боротьба на таємному фронті стане предметнішою, а сусіди не обзиватимуть мене божевільним.

Донесення перехопив Тимофій ПРОКОПЕНКО.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Новина!

РАЦ ЗМІНЮЄ ГРОМАДЯНСТВО

Наприкінці нинішнього року в Угорщині побачила світ книга Ференца Терека про відомого футболіста, колишнього київського динамівця, а тепер гравця будапештського «Ференцвароша» Василя Раца.

Автор, обігравши прізвище спортсмена, назвав її «Рац — цар у «Ференцвароші». У виданні чимало компліментів на адресу нашого земляка, в біографії якого багато справді яскравих сторінок. Не лишилися поза кадром і гіркі хвилини в житті хлопця із невеликого закарпатського села Фанчикове. Пізнавши таємниці не лише вітчизняного, а й зарубіжного футболу, Рац відверто говорив про їхні «плюси» і «мінуси». На жаль, останніх на нашу спортивну «кухню» випадає більше. Мабуть, це й спонукало Василя до рішення остаточно оселитися разом із сім'єю (де, до речі, нещодавно народився другий син) в Угорщині і прийняти її громадянство. Це прагнення футболіст підтвердив в нещодавньому інтерв'ю Закарпатському обласному телебаченню.

Микола ГОРВАТ.

ЮВІЛЕЙ ГАНДБОЛЬНОГО М'ЯЧА

1927 року в Дніпропетровську вперше пройшов гандбольний чемпіонат України. Після цього титул найсильнішої команди розігрувався в нашій республіці 49 разів. Тоді, в першому турнірі, перемогу здобули харків'яни, які ще чотири рази добивалися такого успіху.

Найбільша колекція у гандболістів Києва — 26 комплектів золотих нагород. У тому числі СКІФ — «Буревісник» — 14-разовий чемпіон, СКА — 9-разовий. Чотирнадцять перемог на рахунку запоріжців, три — львів'ян і одна — броварчан.

Є лідери, як кажуть, й у особистому заліку. По одинадцять найвищих титулів на рахунку киян Євгена Івахіна та автора цих рядків, по дев'ять — також представників столиці Василя Боровика, Миколи Моренка, Бориса Табарчука.

Наступного вівторка у Львові почнеться 50-й чемпіонат українських гандболістів. На старт вийдуть: СКА (Київ), ЗІІ (Запоріжжя), «Світлотехніка» (Бровари), СКА (Львів), СКА — «Шляховик» (Одеса), «Шахтар» (Донецьк), «Локомотив» (Харків), «Освіта» (Луганськ).

Учасники розподілені на два квартети. Спершу вони зіграють між собою. Перша та друга команди з кожної підгрупи проведуть півфінали. Їхні переможці між собою зіграють матч за перше-друге місця.

Раніше республіканські змагання гандболістів проводилися швидкоплинно. На жаль, керівники клубів більше уваги приділяли чемпіонатам колишнього Союзу. Окремі клуби могли відмовитися від національних змагань заради вигідної поїздки за кордон. Нині ситуація докорінно змінюється. Важливість участі в чемпіонаті своєї держави значною мірою підвищується.

Рада Федерації гандболу України звертається з проханням до любителів гри висловитися про те, яким вони бажають бачити національні чемпіонати? Насамперед якою має бути кількість учасників у першій та другій лігах? Чи повинні вони бути з роз'їздами чи мати турову систему?

Про все це повідомте нам.

Леонід МАНЕВИЧ, майстер спорту.

ФОРУМ УКРАЇНСЬКОГО ФУТБОЛУ

Учора в Києві розпочав роботу пленум ради Федерації футболу України. Першого дня зирішувалися такі питання:

1. Про членство Федерації футболу України.
2. Про редакцію статуту Федерації.
3. Затвердження символіки Федерації футболу України.
4. Різне.

Сьогодні пленум продовжив роботу. Розглядатимуться ключові моменти розбудови українського футболу. Це затвердження структури розиграшу національного чемпіонату та Кубка України на 1992 рік, заходи по розвитку гри в нашій державі на період 1992—1994 років.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. Свій третій матч у груповому турнірі розиграшу Кубка європейських чемпіонів провели спортсменки київського «Динамо». Цього разу їхніми суперницями були баскетболістки грецького клубу «Спортінг». Гра, яка проходила в спорткомплексі КПІ, була гострою і напруженою. Наші дівчата протягом зустрічі перебували в ролі наздоганяючих. У першому таймі вони поступилися — 31:40. І лише за п'ять хвилин до кінця другої половини рахунок став нічийним. Але основний час так і не приніс нікому переваги — 64:64. Довелося провести додатковий п'ятихвилинний тайм. Він приніс успіх динамівкам — 74:69.

Хокей. Наближається до завершення перший етап відкритого чемпіонату. Вже визначилася вісімка клубів, які продовжать боротьбу за нагороди. Це — «Динамо», «Спартак», ЦСКА, «Крила Рад» (усі — Москва), «Торпедо» (Нижній Новгород), «Торпедо» (Усть-Каменогорськ), «Трактор» (Челябінськ) і «Хімік» (Воскресенськ).

Хокеїсти київського «Сокола» нарешті перервали неприємну серію з 13 поразок поспіль. Вдома вони зіграли внічию з московським «Спартаком» — 5:5 (0:3, 4:2, 1:0, 0:0). Шайби у господарів закинули: Синьков (25), Олецький (26), Фадєєв (38), Савицький (40), Алексєєв (60).

Сьогодні «Сокіл» приймає омський «Авангард».

«ДИВНІ» ЛЮДИ З СЕЛА МАТУСІВ

П'ятдесятичотирирічний інвалід першої групи Олексій Михайлович Підвезений, якого нещадна хвороба Бехтерєва ось уже одинадцять літ як позбавила руху, оголосив сухе голодування. Доведений до відчаю, говорив він по телефону, я тільки таким способом можу привернути увагу. Кількарічна боротьба з властями забирає в мене останні сили, але я не турбуюся про себе. Для чого мені продовжувати муки?! Мій нестерпний біль — моя хвора, знедолена сім'я. Її я не можу залишити в біді. Прошу вас, приїдьте ще раз. На «Голос України» в мене остання надія...

Лист Олексія Михайловича навесні уперше привів до села Матусів. Ось про яку трагедію повідав він. Випускник сільськогосподарської академії, одружений з чудовою дівчиною, однодумницею Раєю, з головою поринув у дослідницьку роботу. Його захоплення — лікарські трави та їх вплив на організм людини. Народилися два сини. Одержали в Києві окрему квартиру. І раптом нещастя — у Олексія травмовано хребет. Десять літ виснажливого лікування і діагноз-вирок, який згодом підтвердиться повністю. Хвороба прикувала його до ліжка. Інвалідом стала і дружина. Ознаки підступної хвороби виявляються у синів. Шукаючи порятунку, сім'я перебирається жити в село, в стару батьківську хату Олексія Михайловича. Тут, у чарівному куточку дитинства, повертається до нього віра у свої сили. Надія вилікувати рідних. Він починає клопотати про виділення йому городу, який займали його батьки, щоб продовжити досліди з лікарськими рослинами. Просить райвиконком прибудувати до хати веранду, щоб хоч улітку не лежати йому в задушливій кімнаті, а спостерігати, як ростуть його трави.

Спочатку до Підвезених ставилися в селі зі співчуттям. Колгосп пообіцяв виділити землю, райсількомунгосп восени 1990 року розпочав прибудовувати веранду. Але як часто-густо трапляється у нас: розпочали та й забули, пообіцяли — не виконали. Олексій Михайлович почав нагадувати. Не реагували в сільраді — звертався до райради, там відмовчувалися — писав до області, в республіканські органи влади. Ось тоді й змінилося ставлення сільського керівництва до сім'ї «не колгоспників». Землю навідріз відмовилися виділити, веранду ось уже рік «мучать». Про ремонт хати, яка від довгобуду і старості перекосилася, не може бути й мови. «У нас немає коштів на ремонт», — відповідає голова Шполянської Ради та її виконкому В. Мишалов. Те ж саме підтверджує і його заступник М. Гришко. Навіть після того, як його особисто просив допомогти інвалідам голова облвиконкому К. Ястреб. Коло замкнулося. Олексій Михайлович, доведений хворобою й нестатками до відчаю, оголосив голодовку.

— Знаєте, світ не без добрих людей, — задихаючись, тихо говорив він під час останньої нашої зустрічі. — Нам немало допомагали громадські організації, лікарі, деякі односельці. Спасибі їм за це. Але нині наша сім'я опинилася наодинці перед загрозою голоду і холоду. У нас мізерні пенсії. Немає запасів продуктів. Нема теплого одягу і взуття. Дружина і хлопці обносилися до краю... Найболючіше те, що я нічим їм не можу допомогти. Лиш голодовкою, — вимучено посміхнувся.

Як сприйняли в селі відчайдушний крок Олексія Михайловича? Мало хто з жалем. Більше — з байдужістю, неприязню, осудом. Не приховувала цих почуттів навіть родичка Підвезених, завідуюча сільським клубом Л. Карпович, з якою я мала розмову в сільраді.

— Що не кажіть, але дивна сім'я в Олексія, — безапеляційно говорила вона. — Немає картоплі, овочів на зиму? А чому ж тоді замість картоплі сіють кругом хати всякі бур'яни: ромашку, м'яту, деревій? Аби посадили те, що всі люди — я б прийшла, допомогла полоти. Або завели кози. І знову не полюдськи. Козенята плодяться, вже більше як півтора десятка розвелося, вони не ріжуть їх. Рука, кажуть, не піднімається. А хлопцям обом уже за двадцять. І ніде не роблять. Хоч би пішли до мене в клуб кочегарами — і то б більше двохсот карбованців у місяць мали. А то вбили їм у голову, що вони хворі...

Не беруся доводити протилежне. Навіщо? Хто-хто, а вона повинна б знати, що її племінників за станом здоров'я увільнили від служби в армії. Я лиш мимохідь бачила старшого Олексія, він живе в Києві. Молодшого, Сергія, щоразу по приїзді до Олексія Михайловича заставала в домашніх клопотах. Що б робила без нього Раїса Дмитрівна, доглядаючи зболеного, мов оголений нерв, чоловіка і паралізовану матір, в якої недуга забрала не лише рух, а й пам'ять?! Підступна хвороба часто збиває з ніг і саму Раїсу Дмитрівну, і тоді Сергій стає і нянькою, і куховаркою — всім. Я не могла не помітити великі, натруджені, розпухлі руки хлопця. Найменша подряпина, і вони стають суцільною незагойною раною, засмучено говорив Олексій Михайлович.

Що ще сказати про нещасну сім'ю: можна, на жаль, багато. І про те, скільки клопотів — зловмисних і — завдали їм деякі односельці. Як переорали виплекані ними валеріану, шалфей, надіслану аж з Канади ехінацею пурпурову. А чого варта заборона голови колгоспу Кравченка виписувати Підвезеним, «які не працюють у колгоспі», продукти?..

Та не буду про це. Хочу зрозуміти: невже невідворотньо змінилася мораль українського села, яке споконвіку відрізняли великодушність, жалість, милосердя до убогих, калік, мучеників?

Не варто, повірте, Олексію Михайловичу, витрачати на можновладців останні краплини вашого здоров'я. Сльозою камінь не розчулите. А сердечні, співчутливі люди, ви ж самі про це казали, ще не перевелися на білому світі. Їх більше ніж байдужих. Просто істинне милосердя не любить трибун. Я пригадую, з яким захопленням розповідали ви про досліджуваний вами збір лікарських рослин, який виводить з організму людини радіонукліди, зараджує іншим чорнобильським недугам. Тож збережіть задля цього сили. А весна прийде, неодмінно прийде і у ваше село з теплою, ніжною назвою — Матусів. Чи ні?..

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Черкаська область.

ОЩАСЛИВИЛИ...

Громом серед ясного неба для мешканців кількох будинків, що належать Новгородківському райагробуду, стала пропозиція викупити власні квартири. Одержавши відповідні листи від адміністрації, у кожній сім'ї (а більшість з них молоді) глибоко задумалися: де ж узяти оті 15—20 тисяч карбованців, необхідні для викупу?

— Нічого, знайдуть, — не губиться з відповіддю голова райагробуду М. Бондаренко.— Автомобілі ж купують — зберуть і на квартиру.

За словами керівника, вони просто змушені йти на такий відчайдушний крок, хоч і не прийнято ще закону про приватизацію. Підприємство не має коштів для існування.

Ще один з аргументів: будували вони житло «відомче», для своїх робітників. А коли ту «відомчість» скасували, виявилося, що більше половини мешканців — «чужі», працюють в інших організаціях. То чого ж вони мають жити в квартирах, за зведення яких райагробуд ще досі виплачує кредити?

Хоч голова й заспокоює, що малозабезпечених, які не мають тепер необхідної суми, відразу на вулицю не викидатимуть, але можливий розвиток подій насторожує. Виходить: адміністрація, яка довела підприємство до кризи, ще деякий час зможе протриматися «на плаву» за рахунок людей. Спочатку продасть житловий фонд, потім — основні й оборотні фонди і тільки після того, як «проїсть» останні гроші, покине керівне крісло.

— Ми ніколи не допустимо, щоб підприємства поліпшували своє економічне становище за рахунок людської біди, — запевняє голова районної Ради Г. Нор. — Буде відповідний закон, врахуємо досвід москвичів.

Хотілося б вірити...

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».

Кіровоградська область.

ЯК ПРИДБАТИ ГОБОЙ?

Мій онук Сергійко Постовойтов навчається в спеціальній музичній школі імені Лисенка. З усіх музичних предметів він має відмінні оцінки. Для успішного закінчення одинадцяти класів і вступу до консерваторії викладачі радять придбати йому гобой. Але ж де його купити, якщо у нас в Україні їх не випускають? Кажуть, було б добре купити інструмент французьких фірм «Марго», «Лоре» або ж німецьких «Мьонник», «Сонора» чи «Коббарт». Але ж для цього потрібна валюта, якої, зрозуміло, я не маю. Зверталися ми по допомогу до Міністерства культури України, до різних благодійних організацій, та поки що безуспішно.

Отож і пишу до «Голосу України». Можливо, хтось має хоч старенький гобой та продасть його нам, а може, якась добра душа допоможе іншим чином.

Валентина ПЕТРОВА.

Київ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ — перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК — заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ — член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ — оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО — заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО — заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ — редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ — відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Члени редколегії — Анатолій Солонський.
Чергові редактори — Яків Гальченко, Артем Прохоренко.
Автори макета — Анатолій Миронничев, Леонід Підлужний.
Випусковий — Леонід Клюско.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Ствначич, Людмила Терещук.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047. Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315240.